

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Economisch Overheidsinstrumentarium

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Dirk Van Mechelen,
Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening,
Wetenschappen en Technologische Innovatie

INHOUD :

	Blz.
1. Inleiding	4
2. Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) : rol, resultaten en toekomstige ontwikkeling...	6
2.1. Rol van de VPM	6
2.2. Resultaten van de VPM	7
2.3. Functionering van de VPM.	7
3. De Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV) : sluit na een moeilijk jaar in 2002 weer aan bij winst.	8
3.1. Inleiding	8
3.2. Weinig meerwaarden en uitzonderlijk grote waardeverminderingen.	8
3.3. Voorzichtige waarderingen.	10
4. De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) : een bladzijde werd omgedraaid	12
4.1. Inleiding	12
4.2. Een bladzijde omgedraaid	13
4.3. De kernactiviteiten	13
4.3.1. Het KMO-financieringsagentschap.	14
4.3.2. PPS.	14
4.3.3. Brownfieldontwikkeling	14
4.3.4. VHM	15
4.3.5. Actief vastgoedbeheer.	15
4.3.6. Technologie en markt	16
4.4. Financiering	16
4.5. Initiatieven	17
4.6. Perspectieven	18
A. Staal Vlaanderen	21
B. Textiel Vlaanderen	24
5. GIMVINDUS : verder zetten van de (feitelijke) vereffening	26
6. De Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM) : verdere ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg	27
6.1. Opdracht.	27
6.2. Rendementsgebonden opdrachten van LRM	28
6.2.1. LRM als verstrekker van risicokapitaal	28
6.2.2. Evolutie van de activiteiten van LRM inzake bedrijfsfinanciering.	28
6.3. Resultaten van LRM in 2002 op het gebied van ondernemingsfinanciering	31
6.4. LRM als vastgoedbeheerder en projectontwikkelaar	33
6.4.1. Vastgoedbeheerder	33
6.4.2. Projectontwikkeling.	33
6.4.3. Ontwikkeling van industriezones	34

6.5. Ontwikkeling van “interne projecten”	35
6.6. Ondersteunende projecten	35
6.7. LRM : mijnschade en bemaling	36
6.8. LRM : nazorg	36
6.9. Opdrachten/bijzondere opdrachten van de LRM	37
6.9.1. Algemeen	37
6.9.2. STAP-projecten	38
6.9.3. Overige bijzondere opdrachten van LRM	43
Bijlagen	47

1. Inleiding:

Ieder jaar, uiterlijk bij de indiening van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting, dient ieder lid van de regering bij de voorzitter van het parlement een of meer beleidsbrieven in.

De Beleidsbrief verschaft een stand van zaken inzake de uitvoering van de grote beleidsopties en concrete beleidsvoorstellen die in de Beleidsnota Economisch Overheidsinstrumentarium werden neergeschreven

De investeringsmaatschappijen, onder controle van het Vlaamse gewest, worden opgesomd in het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen.

Dit zijn:

de Vlaamse Participatie Maatschappij (VPM);
de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV);
de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM) en
de Vlaamse Milieuholding (VMH).

Dit decreet legt ook de maatschappelijke doelstellingen van deze vennootschappen vast.

“Gimvindus zal zich toeleggen op de financiering van ondernemingen in de sectoren van de scheepsbouw en –herstellingen, de glasverpakkingsnijverheid en inzonderheid op het beheer van de betreffende financiële activa, in het bijzonder met het oog op valorisatie ervan.

VMH zal zich toeleggen op investeringen in milieuprojecten en op participaties in nutsbedrijven in de milieusector met inbegrip van drinkwatervoorziening, dit zowel in binnen- als buitenland.

LRM zal zich toeleggen op projecten ter ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg.

De VPM heeft tot doel het aanhouden van participaties met het oog op de realisatie van het economisch overheidsinitiatief zoals beschreven is in dit decreet. Mits voorafgaandelijk akkoord van de Vlaamse regering is de VPM gemachtigd de aandelen te verkopen die zij bezit, zonder dat zij daardoor, met uitzondering van Gimv, de controle, zoals gedefinieerd in artikel 2 van het koninklijk besluit van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen, mag prijsgeven.

De PMV heeft als doel de bijzondere opdrachten uit te voeren die haar in het kader van de tenuitvoerlegging van de economische politiek van het Vlaamse Gewest worden toevertrouwd. In dat kader kan de PMV kapitaal en andere middelen verstrekken aan ondernemingen en de betreffende deelnemingen en vorderingen aanhouden en beheren in opdracht van en voor rekening van het Vlaamse Gewest. De PMV legt zich eveneens toe op het realiseren van projecten inzake publiek-private samenwerking voor alle bevoegdheidsdomeinen door middel van gespecialiseerde dochterondernemingen. Na voorafgaand akkoord van de Vlaamse regering is de PMV gemachtigd aandelen van de GIMV te verwerven, aan te houden en te verkopen. De PMV heeft tevens als doel participaties aan te houden, met het oog op de realisatie van het Vlaamse overheidsinitiatief.

Tijdens het jaar 2003 werd de structuur van de Vlaamse investeringsmaatschappijen verder vereenvoudigd volgens de beslissingen van het Vlaamse Parlement en het regeerakkoord.

De Participatiemaatschappij Vlaanderen (VPM) werd voldoende gekapitaliseerd en bestaft om te kunnen opereren als volwaardige zelfstandige investeringsmaatschappij en is de enige investeringsmaatschappij die het economisch overheidsinitiatief in Vlaanderen kan realiseren.

De VPM heeft einde 2000 de geplande tweede beursgang van de GIMV verdaagd gezien de aanhoudende beursmalaise die dan is ingetreden. Dit echter zonder af te doen aan het belang van deze kapitaalheroschikking, zodra de financiële markten het mogelijk zullen maken. De recente verbetering van de koers van het aandeel GIMV geeft hierop voorzichtig gesteld enig uitzicht.

Zoals door het Vlaams Parlement opgelegd, blijft de vereffening van Gimvindus n.v.. een prioriteit, waarop overigens snelle vooruitgang werd geboekt. De activiteit van Gimvindus zelf staat inmiddels volledig op wachtvlam. Enkel een aantal openstaande juridische geschillen uit een verleden dat soms zeer ver teruggaat, verhinderen een formele afronding van de vereffening.

Ex-Gimvindus werden de textielactiva onder een dochtervennootschap van de PMV gebundeld, en het aandelenkapitaal van deze vennootschap zal worden herplaatst in de markt. De staalactiva werden gebundeld onder een andere dochtervennootschap van de PMV en met het te gelde maken ervan werd reeds een voorzichtige aanvang gemaakt, terwijl de overige financiële activa van Gimvindus effectief reeds ten gelde werden gemaakt. Tegen het einde van 2003 zal vanuit deze vereffening voor meer dan €200M zijn bijgedragen tot de schuldafbouw van het Vlaams Gewest.

De Vlaamse regering heeft bijzondere aandacht besteed aan de werkomstandigheden van de LRM, en een principiële beslissing getroffen over de aanwending van de middelen van de Limburgse Reconversievennootschap zodat deze investeringsmaatschappij een actievere en grotere rol kan spelen in de zo nodige ombouw van het economisch weefsel van de provincie Limburg.

In wat volgt wordt eerst dieper ingegaan op de situatie inzake de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM), waarna de werking van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV) toegelicht wordt. Als vierde punt in deze Beleidsbrief komt de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) aan bod met uitleg over hun aanloopfase en plannen.. Finaal wordt stilgestaan bij Gimvindus en wordt uitgebreid ingegaan op de activiteit van de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM).

2. Vlaamse Participatiemaatschappij VPM: rol, resultaten en toekomstige ontwikkeling

2.1. Rol van de VPM

Zoals in de Beleidsbrief Economisch Overheidsinstrumentarium 2003* werd beschreven is de grondige herstructurering van VPM die in 2001 beslist werd in 2002 doorgevoerd. Als gevolg van deze herstructurering beperkt de opdracht van VPM zich voortaan tot het beheer van de 70 percent participatie in GIMV. Bij de herstructurering werd afgesproken dat GIMV-dividenden die VPM ontvangt, geheel of gedeeltelijk zullen overgemaakt worden aan PMV. Daarvoor is nog wel de voorafgaandelijke goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk. Eventuele opbrengsten van een verkoop van GIMV-aandelen in de toekomst door VPM komen als gevolg van de herstructurering eveneens ten goede aan PMV.

In de zomer van 2000 gaf de Vlaamse regering opdracht aan VPM 30 tot 40 percent van de GIMV aandelen via een secundaire beursgang bij particulieren en institutionele beleggers te plaatsen. Zoals bekend is deze operatie niet kunnen doorgaan wegens de plotse en scherpe daling van de beurskoersen op het einde van 2000. In het voorbije jaar is het beursklimaat niet verbeterd en er was dan ook geen aanleiding om de uitgestelde beursoperatie opnieuw op gang te brengen.

De laatste maanden lijken de beurzen zich eerder te herstellen. In de toekomst zou men dan ook de wenselijkheid van een afbouw van de GIMV-participatie opnieuw kunnen overwegen. Zoals reeds in de vorige Beleidsbrief gesteld werd is een verdere afbouw van het aandeelhouderschap strategisch belangrijk voor GIMV om twee redenen. De marktpositie van GIMV op de binnen- en buitenlandse markten waar de concurrentie met de grote buitenlandse *Private Equity* en *Venture Capital* huizen steeds scherper wordt, kan versterkt worden. Een kleiner belang van VPM in GIMV kan de liquiditeit van het GIMV-aandeel ten goede komen, waardoor het vertrouwen van de beleggers in de stabiliteit van het GIMV-aandeel meer dan waarschijnlijk zal stijgen.

Maar ook voor VPM en de Vlaamse overheid is een verdere afbouw van het belang in GIMV positief. Middelen kunnen vrijgemaakt worden voor de financiering van andere essentiële investeringen en mogelijkheden voor toekomstige waardeinstijgingen van GIMV kunnen gecreëerd worden indien een deel van de GIMV participatie in handen van VPM blijft zoals decretaal voorzien. Bij verdere afbouw moet er echter naar gestreefd worden de strategische positie die GIMV de voorbije twee decennia verworven heeft verdere kansen op ontwikkeling te geven. Voor de Vlaamse economie is een sterke risicokapitaal groep immers van zeer groot belang voor de economische groei en de internationalisering van Vlaanderen. We worden echter gaandeweg geholpen door de steeds voortschrijdende internationalisatie van de voorziening in kapitaal in de Europese Unie. Tijdens het voorbije jaar heeft de raad van bestuur herhaaldelijk overlegd met de Vlaamse regering over de ongunstige ontwikkelingen op de Private Equity en Venture Capital markt in België en Europa in het algemeen en over de ontwikkelingen bij GIMV. De ongunstige marktontwikkelingen hadden immers een zeer negatief effect op de resultaten van GIMV. Ook met de commissie Economie van het Vlaams Parlement werd na het bekendmaken van de resultaten van GIMV overleg gepleegd.

* Zie voor een uitvoerige beschrijving van de herstructurering van de investeringsmaatschappijen bladzijden 6 tot 9 tot in de genoemde Beleidsbrief.

2.2. Resultaten van de VPM

In bijgaande tabel wordt een overzicht gegeven van de recente boekhoudkundige gegevens en resultaten van VPM. De bedragen zijn te lezen als miljoenen Euro.

	31 december 2001	31 december 2002	30 juni 2003
Eigen vermogen	512,4	473,3	484,5
Participatie GIMV	469,4	469,4	469,4
Geldbeleggingen en liquide middelen	45,7	5,2	16,8
Netto resultaat	20,7	22,7	11,1
Ontvangen dividenden GIMV	21,7	22,7	11,4

In 2002 zijn de beschikbare kasmiddelen via een inschrijving op een kapitaalsverhoging bij PMV terechtgekomen, waarna de PMV participatie werd afgesplitst en volledig in handen kwam van het Vlaams Gewest.

In de volgende tabel wordt de geconsolideerde jaarrekening van VPM weergegeven. De bedragen zijn te lezen als miljoenen Euro.

	31 december 2001	31 december 2002
Eigen vermogen	755,7	481,5
Netto resultaten	87,1	-209,3

In de geconsolideerde jaarrekening wordt GIMV volledig opgenomen. Vervolgens wordt 30 percent van het eigen vermogen van VPM afgescheiden en toegevoegd aan het belang van derden. Het geconsolideerde resultaat over het jaar 2002 is negatief als gevolg van het verlies dat GIMV over 2002 heeft geleden door de scherpe waardedalingen van de bedrijven waarin door GIMV geparticipeerd werd. Dit wordt verder uitvoeriger besproken.

In begin september 2003 publiceerde GIMV halfjaar resultaten voor 2003 waaruit blijkt dat er een herstel is van de winstgevendheid. De geconsolideerde halfjaarresultaten voor VPM zullen bijgevolg ook weer winst laten zien.

2.3. Functionering van de VPM

Tot dusver kwam de raad van bestuur van de VPM in 2003 5 maal samen. Tijdens de raad van bestuur werd de financiële resultaten besproken van VPM en GIMV besproken en kwamen de strategische ontwikkelingen in de markt ter sprake. Einde 2002 nam de heer Clair Ysebaert ontslag als bestuurder van VPM. Hij werd vervangen door de heer Jacques Laverge. Volgens de statuten van VPM leidt een ontslag als bestuurder bij VPM meteen ook tot een ontslag als bestuurder bij GIMV. De heer Laverge werd dan ook gecoöpteerd als bestuurder bij GIMV. In mei 2003 heeft de Algemene Vergadering van GIMV de benoeming van de heer Laverge tot bestuurder van GIMV bevestigd. Het mandaat van bestuurder van VPM is zoals bekend onbezoldigd.

3. De Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV): sluit na een moeilijk jaar in 2002 weer aan bij winst.

3.1. Inleiding

Het jaar 2002 is voor de sector van het risicokapitaal wereldwijd geen goed jaar geweest.

Door de scherpe daling van de waarderingen van de bedrijven en door de onmogelijkheid meerwaarden te realiseren via desinvesteringen konden de investeringsmaatschappijen en de fondsen die in de risicokapitaal sector actief zijn geen goede resultaten voorleggen.

De *European Private Equity en Venture Capital Association* rapporteerde over het jaar 2002 voor het eerst een negatief rendement van 27,6 % op durfkapitaal. Groeikapitaal kwam uit op een negatief resultaat van 15,1 procent. Alleen bij *buy-outs* kon het verlies beperkt worden tot –1,6 procent. Dit zijn in de geschiedenis van de sector nooit geziene resultaten. Ook de investeringen in groei-bedrijven, technologiebedrijven en starters vielen in 2002 in de Verenigde Staten en Europa sterk terug. *Management Buy-outs* konden zich in Europa handhaven maar dat kwam voornamelijk doordat er enkele grote transacties plaatsvonden. Deze ongunstige marktontwikkeling is begonnen in het midden van het jaar 2000 maar werd duidelijk zichtbaar in de prestaties van de sector vanaf het jaar 2001. De koers-winst verhouding, die een goede aanduiding geeft van de waarderingen van bedrijven, bereikte in 2000 een historisch hoogtepunt. Op het einde van 2002 was de koerswinst verhouding gedaald tot de helft van dit hoogtepunt.

3.2. Weinig meerwaarden en uitzonderlijk grote waardeverminderingen

Ook GIMV werd door deze ongunstige marktomstandigheden sterk getroffen. Voor het eerst sinds de oprichting van GIMV in 1980 moesten wij over het jaar 2002 een fors boekhoudkundig verlies van iets meer dan 300 miljoen Euro rapporteren. Daarvoor zijn twee factoren verantwoordelijk.

Enerzijds heeft GIMV in 2002 slechts 2,4 miljoen Euro meerwaarden kunnen realiseren uit de verkoop van participaties en anderzijds werden op de waarde van de bedrijven in de portefeuille 290 miljoen Euro waardeverminderingen geboekt. Deze waardeverminderingen werden nog wel niet gerealiseerd maar gezien de algemene daling van de koerswinst verhoudingen was het gewoon voorzichtiger om nu reeds de waardeverminderingen in de boekhoudkundige waarde van de portefeuille op te nemen. Het feit dat er weinig desinvesteringen waren staat trouwens niet los van de waardeverminderingen. Het is inderdaad niet aangewezen om bedrijven te verkopen wanneer hun waarde door de ongunstige conjunctuur daalt.

Naast deze waardeverminderingen waren er gelukkig ook een aantal bedrijven in de portefeuille van GIMV die in waarde gestegen zijn. Dat was in 2002 onder meer het geval met Barco en Mobistar. Die waardeinstijgingen worden echter niet opgenomen in de boekhoudkundige waarde van GIMV wanneer zij niet gerealiseerd zijn. Zij worden wel zichtbaar in de intrinsieke waarde van de portefeuille van GIMV. De intrinsieke waarde bedroeg einde 2002 819 miljoen Euro. Dit betekent op één jaar een daling met 30,5 procent. Over dezelfde periode daalde de Eurostoxx beursindex met 37,3 procent.

De intrinsieke waarde is de belangrijkste maatstaf om de prestaties van GIMV te beoordelen omdat de intrinsieke waarde in tegenstelling tot de boekhoudkundige resultaten, rekening houdt met zowel de waardeinstijgingen als de waardedalingen in de portefeuille. De boekhoudkundige resultaten houden alleen rekening met verwachte waardeverminderingen en met effectief gerealiseerde meerwaarden. Binnen afzienbare tijd zal GIMV als gevolg van de Europese boekhoudkundige hervorming overgaan op de International Accounting Standards (IAS) norm en dan zal de evolutie van de intrinsieke waarde de basis voor de boekhoudkundige resultaten vormen.

Een belangrijke element in de waardeverminderingen was de afboeking van 91 miljoen Euro op de participatie in Telenet. Enige toelichting is hier zeker noodzakelijk. Oorspronkelijk investeerde GIMV 109 miljoen Euro in Telenet. Bij de gedeeltelijke exit uit Telenet in 2001 werd dat bedrag volledig gerecupereerd. In de zomer van 2002 heeft GIMV opnieuw ongeveer 30 miljoen Euro nieuwe middelen in Telenet geïnvesteerd om de integratie met de gemengde kabelmaatschappijen mogelijk te maken. Mede als gevolg van die investering houdt GIMV nog 15 % in Telenet aan. GIMV meent dat deze participatie 111 miljoen Euro waard is. Hieruit blijkt bijgevolg dat GIMV totnogtoe geen cashverliezen heeft bij Telenet. Waar komt de afboeking dan vandaan? De uitzonderlijke waardeinstijging die verhoopt was bij de gedeeltelijke exit op het hoogtepunt van de telecom conjunctuur heeft zich niet gerealiseerd en heeft GIMV genoodzaakt de meerwaarde die toen moest geboekt worden terug te nemen.

Naast de belangrijke waardevermindering bij Telenet hebben de sterke waardedalingen bij de technologiebedrijven een grote invloed gehad op de waardeverminderingen. Het is niet helemaal uitgesloten dat de scherpe daling van de waarden van de technologiebedrijven een overdreven reactie van de financiële markten is op de overdreven waardeinstijgingen in het begin van het jaar 2000. Door de sterke verslechtering van de economische conjunctuur sinds 2001 heeft GIMV ook bij een aantal van de portefeuillebedrijven in traditionele sectoren waardeverminderingen moeten voorzien. Enkele van deze traditionele bedrijven gingen zelfs in falen. De buitenlandse participaties van GIMV hebben niet op een bijzondere manier tot waardeverminderingen aanleiding gegeven en zij zijn zeker geen oorzaak van het uitzonderlijk hoge niveau van waardeverminderingen. Integendeel bij een aantal van de buitenlandse investeringen is er een reële mogelijkheid om op termijn meerwaarden te realiseren.

3.3. Voorzichtige waarderingen

GIMV heeft het voorbije jaar belangrijke waardeverminderingen geboekt, maar de aandeelhouders vragen zich wel eens af of de afboekingen wel voldoende zijn. Het is goed om hier nog maar eens te beklemtonen dat GIMV als een goede huisvader steeds een zeer voorzichtig waarderingsbeleid volgt. Dat blijkt onder meer uit het feit dat bij desinvesteringen GIMV slechts heel uitzonderlijk nog onverwachte waardeverminderingen als minwaarden moet boeken. GIMV anticipeert bijgevolg vrij goed de waardeontwikkeling van de bedrijven waarin het geparticipeerd heeft. Doorgaans zijn de verrassingen aan de positieve en niet aan de negatieve kant. Bij desinvesteringen worden meestal meerwaarden geboekt en zelden minwaarden. Verdere waardeverminderingen zullen voornamelijk afhankelijk zijn van evoluties van de internationale conjunctuur en van de koers-winstverhoudingen op de beurzen.

Strategie blijft ongewijzigd.

Als gevolg van de sterk verslechterde economische conjunctuur heeft de raad van bestuur en de directie van GIMV het voorbije jaar herhaaldelijk de strategie van GIMV geëvalueerd en besproken.

Daarbij werd vertrokken van het *business model* van GIMV. GIMV investeert en desinvesteert. De desinvesteringen en de meerwaarden die daaruit ontstaan stellen GIMV in staat de nieuwe investeringen en het dividendinkomen van de aandeelhouders te financieren. GIMV ontvangt zelf heel weinig dividendinkomen van zijn participaties omdat het groei- en technologiebedrijven zijn die meestal geen dividend betalen.

Dat is een fundamenteel verschil tussen GIMV en de klassieke holdingmaatschappijen die sterk van recurrent dividendinkomen leven.

Het voorbije jaar was het niet opportuun om te desinvesteren en GIMV heeft bijgevolg dan ook beslist om minder te investeren want tussen desinvesteringen en investeringen moet een evenwicht bestaan. In totaal werd voor 158 miljoen Euro geïnvesteerd. Daarvan ging 48,4 miljoen Euro naar de thuismarkt van GIMV. GIMV behoudt dan ook zijn belangrijke marktpositie op de thuismarkt.

In het algemeen kwam de klemtoon sterk te liggen bij de opvolgingsinvesteringen. Zo zorgt GIMV er voor dat de waarde die het in participaties heeft opgebouwd beschermt. Deze terugval in het investeringsvolume begon bij GIMV trouwens reeds in het tweede jaarhelft van 2001. Andermaal blijkt hieruit dat GIMV een behoorlijk en voorzichtig beleid volgt.

In 1999, 2000 en 2001 lag het investeringsvolume bij GIMV weliswaar veel hoger dan in vroegere jaren. Maar in vergelijking met de internationale trend in het risicokapitaal is deze stijging minder snel verlopen dan in de rest van de markt. De ongunstige boekhoudkundige resultaten zijn dan ook niet toe te wijzen aan een overdreven investeringsritme in de jaren van de beurs *hype*. Toch ontstaan er ook in deze moeilijke economische periode investeringsopportuniteiten.

Om het tijdelijke onevenwicht tussen desinvesteringen en investeringen te overbruggen heeft GIMV een beperkte hoeveelheid vreemd vermogen aangetrokken. Daarbij wordt een strikte beleidslijn gevolgd en zal GIMV niet in de verleiding komen de schuldgraad te sterk te laten oplopen. De beperkte schuldgraad is tijdelijk en zal het vermogen van de aandeelhouders in stand houden. GIMV beschikt nu over de deskundigheden en de organisatie om in

gespecialiseerde activiteiten zoals biotechnologie, Informatie/Communicatie Technologie en Management Buy-outs te investeren.

Daarom zal GIMV ook financiële middelen van derden via de creatie van fondsen aantrekken. Zo kan de rentabiliteit voor de aandeelhouders verbeteren en het risico verder gespreid worden.

De strategie blijft dan ook ongewijzigd: gespecialiseerd investeren in een aantal zorgvuldig uitgekozen vakgebieden. Deze specialisaties worden in een portefeuille gecombineerd om een goede risicospreiding mogelijk te maken. De Europese en internationale dimensie van GIMV maakt de specialisatie rendabel en geloofwaardig.

In bijgaande tabel wordt de portefeuille samenstelling van GIMV gegeven op basis van de intrinsieke waarde van de participaties (per 30 juni 2003).

Activiteit	Corporate Investment	ICT	Life Sciences	Tele-net	Barco New	Totaal portefeuille	Netto schuld	Totaal NAV
Regio								
België	139.4	59.5	14.2	113.4	159.2	485.8	83.2	801.1
Rest van West Europa	185.2	21.7	51.2	-	-	258.0		
West Europa Centraal & Oost Europa Azië USA	324.6	81.2	65.4	113.4	159.2	743.9		
	14.5	-	-	-	-	14.5		
	14.9	2.4	-	-	-	17.3		
	1.1	23.0	84.6	-	-	108.7		
Totaal portefeuille	354.0	100.2	157.5	113.4	159.2	884.3		
Netto schuld							83.2	
Totaal NAV								801.1

4. De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) : een bladzijde werd omgedraaid

4.1. Inleiding

In de vorige Beleidsbrief met betrekking tot het Economisch Overheidsinstrumentarium werd als één van de prioriteiten naar voren geschoven dat aan Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) een belangrijke rol wordt toegekend bij de uitvoering van het economisch overheidsinitiatief in de breedste zin van het woord.

Daarbij werd opgemerkt dat de vennootschap zich niet alleen in de zuivere markteconomische sfeer begeeft, maar dat haar finaliteit zich ook leent tot bredere maatschappelijke projecten waar overheidsinvesteringen niet weg te denken zijn. Op die wijze kan PMV zich profileren als de polyvalente pijler voor een actief en creatief overheidsinstrumentarium. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan het zogenaamde PMV-decreet van 6 juli 2001, dat een volwaardige investeringsmaatschappij op het oog had als strategische partner voor initiatieven van het Vlaamse Gewest.

De verzelfstandiging van PMV maakte van dit streefdoel inmiddels een feit en een eerste basis werd gelegd voor de vermogensvorming van de vennootschap, zodat het eigen vermogen vandaag uitkomt op 236.941.172 euro. Tot het vermogen van de vennootschap behoren de boekwaarden van de NV Staal Vlaanderen en de NV Textiel Vlaanderen, die zijn overgenomen van Gimvindus voor respectievelijk 117.353.400 euro en 28.990.563 euro, alsmede een kapitaalverhoging bij de NV Staal Vlaanderen van 16.732.813 euro. Het saldo vertegenwoordigt een te investeren vermogen van 73.864.397 euro. Daarvan is circa 12.400.000 euro gereserveerd voor het opstarten van de ARKimedes regeling, en ca. 20.000.000 euro voor specifieke projecten, waaronder luchthavengebonden investeringen. Dat betekent dat een bedrag van ca. 41.464.397 euro overblijft voor echt nieuwe initiatieven. Dezer dagen wordt werk gemaakt van de overheveling van het GIMV-dividend van het boekjaar 2002 naar PMV als bijkomende kapitaalvorming voor de vennootschap.

Sinds het officieel van start gaan in januari 2002 heeft PMV zich toegelegd op een dubbele taak. Enerzijds heeft de onderneming zich operationeel op het juiste spoor gezet; anderzijds heeft ze de nodige aandacht besteed aan het beheer van overgenomen participaties en een aantal nieuwe opdrachten ter harte genomen, die door de Vlaamse regering werden toegewezen. Daarnaast is PMV ook herhaaldelijk een aanspreekpunt geweest voor bedrijven op zoek naar financiering.

4.2. Een bladzijde omgedraaid

PMV is onder meer gevraagd om te dienen als tijdelijke opvangstructuur van de door Gimvindus gefilialiseerde vennootschappen NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen, met als rol het op afstand toezien op de tijdige valorisatie ervan. Dankzij deze operatie is het mogelijk geworden om de overige activa van Gimvindus te verkopen en deze vennootschap klaar te maken voor vereffening. Hiermee is de bladzijde omgedraaid van het klassieke overheidsinitiatief dat zich actief bekommerde om de ondersteuning van bepaalde sectoren die met structurele moeilijkheden kampten.

De beide bij PMV ondergebrachte vennootschappen bezitten een participatieportefeuille die in belangrijke mate gefinancierd is op basis van een achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest en een niet-achtergestelde bankschuld. Slechts een beperkt deel van de portefeuille is gefinancierd met eigen middelen. Uit de valorisatie zal moeten blijken of de schulden integraal kunnen worden terugbetaald en of er dan nog middelen overblijven die als kapitaalbestanddeel beschikbaar komen voor PMV. Als er onvoldoende inkomsten zijn, zal de achtergestelde schuld niet of slechts ten dele worden afgelost om te vermijden dat er kapitaalvernietiging plaatsvindt bij de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen. De valorisatie van beide vennootschappen moet in de loop van 2004 volledig afgerond zijn.

De afwikkeling van deze operatie laat toe een bladzijde om te draaien. De weinig transparante steun aan bedrijven en sectoren die met structurele problemen worstelden, moet nu plaats maken voor een flankerend beleid dat als algemene doelstelling een gunstiger ondernemingsklimaat in Vlaanderen nastreeft.

Met deze nieuwe benadering wordt tegelijkertijd afscheid genomen van de toenmalige “derde functie” van de GIMV. PMV heeft die als het ware onder de vleugels van een beursgenoteerd bedrijf, waar dergelijke functie niet meer thuishoorde, uitgehaald, en wil ze nieuw leven inblazen op een moment dat de Vlaamse economie wat extra ademruimte kan gebruiken.

4.3. De kernactiviteiten

ParticipatieMaatschappij Vlaanderen zal zich volgens haar goedgekeurde beleidsvisie van 25 september 2002 opstellen als een professionele dienstverlenende investeringsmaatschappij die op duurzame wijze moet kunnen inspelen op een veranderende omgeving via de realisatie van zowel tijdelijke als structurele opdrachten. Die rol gaat dus duidelijk verder dan de zogenaamde derde functie die indertijd door de GIMV is waargenomen. PMV heeft die functie, die gegroeid was uit een aanpak van begin de jaren '80, niet zomaar overgenomen, maar heeft er een volwaardige eigen en eigentijdse invulling aangegeven, die tot uitdrukking komt in de strategische functies die PMV voortaan tot de hare rekent. Het heeft dan ook geen zin meer om in de toekomst nog naar het begrip derde functie te verwijzen.

De strategische functies van PMV, en dus ook de kerntaken, situeren zich binnen de volgende aandachtsgebieden:

- (a) Het stimuleren van ondernemerschap bij de private sector.
- (b) Het deelnemen in naam van de overheid aan nieuwe economische initiatieven of grootschalige projecten
- (c) Het leveren van hefboomwerking waar het marktinitiatief een extra stimulans nodig heeft.
- (d) Het vervullen van de investeerdersrol voor de overheid in brede zin.

De onderneming moet zich toeleggen op de rol van rationele investeerder bij de uitvoering en ontwikkeling of invulling van overheidstaken. Kritische succesfactoren daarbij zijn het hanteren van meetbare doelstellingen en een alerte houding op het gebied van rendement en resultaat.

Dat komt niet alleen de continuïteit van de onderneming ten goede, maar biedt aan de initiatiefnemende of opdrachtgevende overheid de mogelijkheid om haar bijdrage aan economische principes te toetsen.

Het flankerend beleid ter ondersteuning van de Vlaamse economie kan met behulp van het instrument PMV op duurzame economische principes gestoeld worden en via haar investeringsmaatschappij kan de overheid aan actief vermogensbeheer doen in haar streven naar maatschappelijke meerwaarde.

De strategische toekomstvisie werd vertaald in een aantal beleidsopties die inmiddels in de schoot van PMV als concrete projecten worden behandeld.

4.3.1. Het KMO-financieringsagentschap

In het KMO-financieringsagentschap zullen twee kernactiviteiten worden ondergebracht. Vooreerst zal de ARKimes-regeling vanuit de op meerwaarde gerichte investeringsoptiek van PMV risicokapitaal activeren naar startende en doorgroeiende bedrijven toe en op die manier een bijdrage leveren aan de versterking van de economische en concurrentiële structuur van Vlaanderen.

Daarnaast zal het Vlaams Waarborgfonds “nieuwe stijl” op een soepeler manier ondersteuning geven aan de leencapaciteit van ondernemingen en kleine bedrijven met toekomstperspectief.

4.3.2. PPS

Andere kernactiviteiten zijn de projecten op het gebied van publiek-private samenwerking. Die moeten op structurele basis een bijdrage leveren aan nieuwe ontwikkelingen waarbij het gezamenlijk initiatief van private en publieke partners leidt tot meerwaarden die anders niet of in mindere mate tot stand zouden komen.

Door het oprichten van een gespecialiseerde dochter binnen PMV, zoals voorzien in het PPS-decreet dat recentelijk werd goedgekeurd, kan de Vlaamse overheid als investeerder in de individuele projecten waarbij gezamenlijk initiatief vooropstaat, participeren en dus ook delen in het rendement.

Deze dochtervennootschap zal de houdstermaatschappij zijn voor de participaties van het Vlaamse Gewest in publiek-private initiatieven. Dat zal het geval zijn voor zowel de contractuele PPS-projecten, op basis van overeenkomsten, als voor de participatieve PPS-projecten, op basis van deelname aan vennootschappen op aandelen.

4.3.3. Brownfieldontwikkeling

Vanuit dezelfde invalshoek zal ook gestalte moeten worden gegeven aan een zogenaamd “egalisatiefonds” voor brownfieldontwikkeling.

Dat moet ervoor zorgen dat terreinen die gunstig gelegen zijn, maar door gebrek aan saneringscapaciteit of gebrek aan risicodragend initiatief onbenut blijven, weer in het economisch verkeer terecht komen en op een rendabele wijze voor andere of nieuwe bestemmingen worden aangewend. Hiervoor zal PMV op korte termijn een gespecialiseerde unit oprichten zodra het brownfielddecreet is gefinaliseerd en goedgekeurd.

4.3.4. VMH

De herstructurering van de Vlaamse Milieuholding en de overdracht ervan naar PMV zal dit instrument een nieuw elan geven om met meer focus te werken aan investeringen op het gebied van milieu en duurzame energie. Investeringscriteria zijn de maatschappelijke en strategische noodzaak, maar die criteria zullen in de PMV-omgeving gekoppeld worden aan een zo hoog mogelijk rendement in de zin van kostenefficiëntie. Ook in dit verband moet de samenwerking met de private sector niet worden uitgesloten en zal de overheid een duidelijke hefboomfunctie kunnen vervullen.

Aangezien de hiermee verband houdende beleidsdomeinen een belangrijke rol spelen binnen het regeringsbeleid, is het van het grootste belang om de juiste prioriteit te geven aan de goedkeuring van het decreet dat deze overdracht moet regelen.

4.3.5. Actief vastgoedbeheer

Een activiteit die goed inpasbaar is binnen de doelstellingen van PMV en binnen de expertise die de vennootschap ontwikkelt, is de organisatie van een actief vastgoedbeheer voor het Vlaamse Gewest. Dat volgt in de eerste plaats uit het feit dat het om een beheersactiviteit van kapitaalgoederen gaat. Verder zou, ten behoeve van de middelenoptimalisatie voor de Vlaamse overheid, meer resultaat kunnen worden geboekt vanuit de op meerwaarde gerichte investeringspolitiek van PMV.

Meer in het bijzonder moet gedacht worden aan de continue monitoring van het te valoriseren vastgoed vanuit een centraal punt, aan een valorisatiestrategie die recht doet aan de rol van de overheid als investeerder op zoek naar meerwaarde, aan een actieve betrokkenheid bij de projecten waarbij vastgoed van de overheid wordt ingebracht, en tenslotte aan het inventariseren van opportuniteiten die tot deblokkering kunnen leiden van latente vastgoedportfolio's.

4.3.6. Technologie en markt

In Vlaanderen is op het gebied van overheidsinstrumentarium veel aandacht besteed aan ondersteuning van technologische vernieuwing en ontwikkeling. Wat echter nog te vaak onderbelicht is, is de aandacht voor de marktintroductiefase die volgt op de totstandkoming van nieuwe technische toepassingen. Zonder goede investering op het pad naar de markt blijft nieuwe technologie immers in een laboratoriumomgeving steken. In het kader van de ARKImedes-regeling zal daar zeker aandacht aan worden besteed bij de beoordeling van starters. PMV zal echter ook de gelegenheid moeten worden gegeven om op dit gebied een meer specifiek economisch instrumentarium te ontwikkelen. Daarbij kan voor een deel gebruik gemaakt worden van bestaande regelingen, maar ook nieuwe initiatieven zullen noodzakelijk zijn. Die zou gevonden kunnen worden in het verlengde van de regeling op het gebied van de economische expansiesteun en gebruik makend van een deel van de daarvoor gereserveerde middelen.

Vanuit de bovengenoemde invalshoeken kan de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen ten dienste staan van diverse beleidsdomeinen. Dit kan resulteren in een specifiek aan één beleidsdomein verbonden project, maar zij kan hierbij ook beleidsoverschrijdend tewerk gaan.

4.4. Financiering

Grote aandacht zal moeten gaan naar de financiering van PMV. Daarom is het van belang om uit te gaan van een businessmodel dat in voorbereiding is en dat concreet aangeeft op welke wijze de kapitaalvorming, de organisatie van de inkomstenstroom en de resultaatbepaling in de toekomst zal plaatsvinden. PMV zal in die optiek een aantal activiteiten in gespecialiseerde dochterondernemingen onderbrengen.

Voorbeelden daarvan zijn: ARKImedes Management NV als beheersvennootschap voor de ARKImedes-regeling, de gespecialiseerde PPS-dochter, het brownfieldfonds, en de investeringsmaatschappij voor actief vastgoedbeheer. Het is de bedoeling om voor deze onderscheiden activiteiten specifieke doelstellingen te formuleren met betrekking tot organisatie-ontwikkeling, na te streven resultaat en noodzakelijke financiering.

De financiering zal in bepaalde gevallen extern gebeuren zoals dat o.a. wordt voorzien voor de ARKImedes-regeling; in andere gevallen zullen er vanuit specifieke beleidsdomeinen extra middelen moeten worden vrijgemaakt zoals bijvoorbeeld voor de brownfields; en soms zal het een combinatie zijn van bijkomende financiering en allocatie van middelen binnen de structuur van PMV. In dat laatste geval moet o.a. worden gedacht aan de kapitalisatie van de PPS-dochter die eerlang moet worden opgericht en die over een eigen vermogen moet kunnen beschikken. Een deel van dat vermogen kan worden gevonden bij de middelen die waren voorzien voor luchthavengebonden investeringen welke bij aanwending zeer waarschijnlijk in een publiek-private context zullen tot stand worden gebracht.

Ten slotte zal de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen het beheer van participaties in naam en voor rekening van het Vlaamse Gewest als één van haar taakgebieden blijven behouden. Ook daar zal kritisch worden gekeken of de investeerdersrol van de overheid op de juiste wijze wordt ingevuld en zal systematisch onderzocht worden of exits op verantwoorde wijze tot de mogelijkheden behoren zodat middelen weer vrij kunnen komen.

De inzet en beschikbaarheid van financiële middelen wordt strikt gescheiden per activiteitsdomein en/of project. Daar staat tegenover dat PMV expertise voor alle participaties toegankelijk en beschikbaar is, en dat naar een zo groot mogelijke kennisoverdracht en wisselwerking wordt gestreefd.

4.5. Initiatieven

In de loop van 2003 werd een aantal initiatieven en projecten gerealiseerd of opgestart, allen passend binnen de doelstellingen van PMV.

Voor de eerste maal maakte PMV de jaarrekening en het jaarverslag op voor de vennootschap in haar verzelfstandigde vorm en met haar nieuwe taken. De organisatiestructuur werd verder uitgebouwd, maar steeds in lijn met de zich ontwikkelende activiteiten en opdrachten zodat er gegarandeerd gerekend kan worden op een goede kostenbeheersing.

Als voornaamste realisaties of onderhanden projecten kunnen worden genoemd :

- Het afronden van het ontwerp van decreet voor de ARKimedes- regeling en het vastleggen van de uitvoeringsmodaliteiten in een ontwerp van besluit, de voorbereiding van het dossier terzake voor de Europese Commissie en de aanzet tot operationalisering van de regeling.
- Het voorbereiden van een aangepast ontwerp van decreet voor het Vlaams Waarborgfonds “nieuwe stijl” als platform voor de nieuwe automatische waarborgregeling, de uitwerking van de organisatie van de overdracht vanuit het Beroepskrediet naar een nieuwe entiteit die geïntegreerd wordt in het KMO-financieringsagentschap van PMV; en het voorbereiden van een implementatietraject voor het opstarten van de nieuwe automatische waarborgregeling.
- Het participeren aan de totstandkoming van een ontwerp van decreet voor brownfieldontwikkeling.
- De overname van de NV Novovil uit de Gimvindus-structuur met de bedoeling om de vennootschap te activeren en operationeel te maken voor haar taak als ontwikkelingsvennootschap die zich bezig houdt met brownfield gerelateerde initiatieven in de regio Vilvoorde.
- Het voorbereiden van een PPS-structuur voor het project Luchthaven Deurne (ondertunneling Krijgsbaan en exploitatie van de luchthaven), en de voorbereiding en coördinatie van een onderhandelingsprocedure voor het zoeken naar private partners.
- Het verlenen van ondersteuning aan diverse beleidsdomeinen : het voorbereiden en in de markt zetten van een PPS-vennootschap voor Begeleid Individueel Studeren, het begeleiden van de verkoop van de aandelen van het Vlaamse Gewest in de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening, het onderzoeken van de mogelijkheid tot creatie en implementatie van een garantiefonds voor de sociale huisvesting in het kader van een concreet PPS-programma voor sociale huisvestingsinvesteringen.
- Geïnformeerd blijven over de valorisatie van de NV Staal Vlaanderen en de NV Textiel Vlaanderen.
- Het beheer van een tiental participaties voor rekening van het Vlaamse Gewest.

- Het onderzoeken van een aantal participaties die nog tot de GIMV-portefeuille behoren maar die eventueel nog moeten worden overgeheveld. Het voorbereiden van een beleid op dat gebied, zo onder meer bijvoorbeeld i.v.m. de participaties in bedrijvencentra.

Tot dusver werd gewerkt onder de bestaande beheersovereenkomsten met het Vlaamse Gewest die in het verleden met de GIMV en VPM (Vlaamse Participatiemaatschappij) waren afgesloten. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en PMV is inmiddels afgerond en wordt naar de toekomst toe de leidraad voor afspraken over het beheer, de controle en de financiering van PMV.

4.6. Perspectieven

Tijdens het volgende begrotingsjaar wordt als objectief gekozen om de tot dusver in gang gezette activiteiten tot volledige ontplooiing te laten komen.

Door in relatie tot genoemde activiteiten en parallel daaraan ook aandacht te besteden aan de financiële structuur van de vennootschap zal een duidelijk beeld ontstaan van de toekomstige kapitaal- en middelenbehoefte.

In grote lijnen moet van het volgende worden uitgegaan :

- De investeringsmiddelen voor de ARKimedees-regeling zullen hoofdzakelijk aangetrokken worden bij het publiek en bij private partijen. Binnen PMV zal evenwel gebruik worden gemaakt van de middelen die waren voorzien als startersfonds voor de oprichting en initiële activiteiten van ARKimedees Management NV, de vennootschap die zal instaan voor het beheer van de regeling. De toekomstige financiering van het ARKimedees-beheer zal vastgelegd worden in een afzonderlijke overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en PMV.
- Het Vlaams Waarborgfonds “nieuwe stijl” kent geen financiële fondsvorming binnen PMV. Zowel de werkingsmiddelen als de verliesfinanciering worden via reserveringen in de begroting van het Vlaamse Gewest geregeld. In het kader van het KMO-financieringsagentschap neemt PMV echter de taak op zich om het waarborginstrument van de Vlaamse overheid zowel financieel als operationeel te stroomlijnen.
- De gespecialiseerde PPS-dochter die zal deelnemen in diverse PPS-vennootschappen, kan eventueel een deel van haar startkapitaal halen uit het huidige vermogen van PMV en op deze wijze een bestemming geven aan de middelen die voor luchthavengebonden activiteiten waren gereserveerd. Daarbij moet ervan uitgegaan worden dat die middelen te allen tijde in een PPS-achtige omgeving zouden worden aangewend. Toch zal hier in de toekomst, en afhankelijk van de omvang van deelname in PPS-constructies, een aanzienlijke bijkomende financiering nodig zijn. Die zal voor een deel ook moeten komen uit de budgetten van de beleidsdomeinen die voor PPS in aanmerking komen.
- Bij het opstarten van het brownfieldfonds zullen middelen die daar specifiek voor worden gereserveerd, moeten worden ingebracht bij PMV die daarmee dan de kapitalisatie van het fonds in een afzonderlijke vennootschap kan realiseren.
- De overname van de Vlaamse milieuholding betekent dat de middelen die vrijgekomen zijn uit de verkoop van participaties, zullen worden aangewend voor milieuprojecten en

projecten voor duurzame energie die passen binnen het regeringsbeleid. Daarbij zal de nadruk komen te liggen op het duurzame effect dat deze investeringen zullen hebben op de Vlaamse economie. Er van uitgaande dat deze middelen beschikbaar blijven in deze vennootschap, is er voorlopig voldoende geld aanwezig om de nieuwe gespecialiseerde milieu- en energievennootschap in de schoot van PMV op te starten. Ook hier moet verder worden verwezen naar de beleidsdomeinen milieu en energie die desgevallend voor additionele middelen kunnen zorgen.

- Een eventuele maatschappij voor actief vastgoedbeheer zou in principe kunnen bestaan op basis van een aandeel in de gerealiseerde meerwaarden. Of er ook een startkapitaal moet worden voorzien, of een initiële middelenstroom ten behoeve van het opstarten van de exploitatie, zal uit het businessplan moeten blijken.

Uit de beleidsverklaring van PMV kan duidelijk afgeleid worden dat ze de uitdaging aangaat een strategie uit te zetten die gericht is op een mix van bedrijfseconomisch rendement en de creatie van maatschappelijke meerwaarde.

Het juiste evenwicht vinden is hier dus de boodschap. Het past in de filosofie van PMV om drempels te verlagen voor ondernemingen en op beredeneerde wijze namens de overheid een actieve rol op te nemen bij het strategisch ondersteunen van de economie in brede zin. Haar actieradius daarbij is in eerste instantie het Vlaamse Gewest. En hoewel initiatieven met een internationale dimensie niet moeten worden uitgesloten, moet in voorkomende gevallen de positieve en duurzame invloed op de Vlaamse economie worden aangetoond.

De raad van bestuur en het management van PMV hebben er zich toe verbonden met de grootste zorg alle economische initiatieven van de Vlaamse overheid onderdak te bieden. Het welslagen hiervan zal evenwel mede afhangen van de snelheid waarmee de politieke overheid - die PMV boven de doopvont hielden - werk maakt van een aantal belangrijke decreten en uitvoeringsbesluiten die een directe impact hebben op de verdere toekomst van de vennootschap. Gedacht kan worden aan de regelgeving die verband houdt met publiek-private samenwerking (PPS), "brownfields" (saneren en herontwikkelen van bedrijventerreinen), de Vlaamse Milieuholding (VMH) en de ARKimedes-regeling.

Vandaag is in de maatschappelijke doelstellingen van PMV geen bedrijfseconomische rendementseis opgenomen. Dat is ook niet mogelijk omdat de functies van de vennootschap zich niet alleen in het zuiver economische domein bevinden, maar tevens deel kunnen uitmaken van bredere maatschappelijke projecten. PMV moet bovendien precies dáár optreden waar de particuliere sector het laat afweten omdat er geen of een te laag bedrijfseconomisch rendement kan behaald worden. PMV heeft voor zichzelf interne rendementscriteria vooropgesteld, die verschillen per cluster van activiteiten. Voor elke cluster bestaat een eigen strategie met eigen vooropgestelde resultaatdoelstellingen.

In die optiek past het creëren van een opportuniteit van autonome initiatiefruimte voor PMV, zonder daarmee buiten de geest van het decreet en de vastgelegde doelstellingen te treden. Dergelijk autonoom initiatiefrecht kadert binnen de strategische functies die PMV voor zichzelf heeft uitgetekend.

Creativiteit dient aan de dag gelegd om hiervoor de nodige middelen te vinden.

De pas goedgekeurde samenwerkingsovereenkomst tussen PMV en het Vlaamse Gewest legt de modaliteiten vast voor de uitvoering van haar strategische functies. Er wordt duidelijk

aangegeven welke de relatie is tussen de Vlaamse regering als opdrachtgever enerzijds en de raad van bestuur van PMV als hoogste besluitvormingsorgaan anderzijds en dit volgens geëigende regels van corporate governance. De overeenkomst geeft ook aan op welke manier PMV wordt vergoed voor de opdrachten die zij van de Vlaamse regering ontvangt. Ze geeft met andere woorden duidelijk aan hoe het besluitvormingsproces precies verloopt en welke de beleidsruimte is waarover PMV kan beschikken.

Vlaanderen economische stuwkracht geven is de ambitie van PMV. Wij moeten als aandeelhouder daarvoor op duurzame wijze de nodige middelen en de ruimte voor flexibiliteit en innovatie verschaffen. Van PMV verwachten wij dat ze hier zorgzaam mee omspringt en creatief op inspeelt.

In wat volgt wordt dieper ingegaan op de specifieke situatie van Staal Vlaanderen en Textiel Vlaanderen.

A. Staal Vlaanderen

Historiek

Ingevolge de beslissing om Gimvindus n.v. te vereffenen werd Staal Vlaanderen n.v. op 21 mei 2001 opgericht om de staalbelangen van de Vlaamse overheid eerst te groeperen, om ze doelmatig te beheren totdat ze op een optimale manier te gelde konden gemaakt worden, zonder evenwel de markt te verstoren. Op 19 december 2001 werd bij PMV n.v. de totaliteit van de aandelen ondergebracht voor valorisatie.

De voornaamste activa bestonden in de beginfase uit:

- een belang van 27,8% in Sidmar n.v. Gent,
- een belang van 50% in Finindus n.v., naast Sidmar n.v., met als voornaamste deelnemingen directe en indirecte participaties in onder meer ALZ, producent van roestvrij staal in Genk, Sidcenter, het coördinatiecentrum van Sidmar, de Sidmar - StahlWerke Bremen – Steel Service Centra en Telindus n.v.;
- een in november 2004 opeisbare opleg ten gevolge van een verschuldigde bijbetaling op een voorschot op een vervroegde terugkoop in 1993 van niet-stemgerechtigde aandelen in Sidmar, uitgegeven in 1984.

Met een kleine raad van bestuur en een beperkt personeelskader werd er sindsdien naar gestreefd om de activa aan te wenden voor de volgende doeleinden:

- het positief meewerken aan de integratie van de Vlaamse staalbedrijven in de toen op handen zijnde fusie tussen Arbed, Usinor en Aceralia, waardoor veruit de grootste staalgroep ter wereld tot stand kwam. Door het omzetten van de participatie van Staal Vlaanderen in Sidmar en ALZ in aandelen van de nieuw fusievennootschap Arcelor verkreeg Staal Vlaanderen een belangrijke participatie van 4,3 % in deze groep.
- het optimaal opvolgen en actief beheren van alle directe en indirecte participaties en vorderingen, om die onder de meest gunstige voorwaarden en binnen een redelijke termijn te gelde te maken.
- het aflossen in december 2003 van de van Gimvindus overgenomen bankschuld van 157 miljoen euro, wat moet gebeuren door het deels valoriseren van de activa, alsook door beroep te doen op een toegezegde kapitaalbreng door het Vlaamse Gewest.
- nadien, het aflossen van de achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest van 195 mio EUR.

De realisatie van het actief, na terugbetaling van de schulden, laten toekomen aan PMV, als aandeelhouder namens het Vlaams Gewest.

Opbouw van het oorspronkelijk aandeel in Arcelor

Bij de oprichting ging de meeste aandacht naar de aangekondigde fusie tussen de staalbedrijven Arbed, Usinor en Aceralia en naar het toezien dat de beginselen die aan de grondslag lagen van de vroeger reeds besliste integratie van de Vlaamse staalondernemingen in de Arbed groep, zouden worden doorgetrokken in de grote fusie-operatie. Die op 18.02/2002 met de succesvolle beursnotering financiële realiteit is geworden. Van dan af kon de operationele integratie van de bedrijven van de 3 fusiegroepen een aanvang kennen.

In totaal verkreeg Staal Vlaanderen 20.507.431 Arcelor - aandelen of 4,3 percent van het initiële aantal aandelen. Op 18 februari 2002 werd Arcelor voor de eerste maal op Euronext genoteerd aan 13,65 euro.

Afdekking van de schuldpositie

Het veiligstellen van het terugbetalen op 20 december 2003 van de van Gimvindus overgenomen bankschuld van 157 miljoen euro is de prioritaire doelstelling van Staal Vlaanderen. Om de terugbetaling van de bankschuld op de vervaldag te garanderen werd kort na de initiële notering van het Arcelor aandeel een "zero cost collar" (zijnde een gelijktijdige put en call wiens kost en opbrengst tegen elkaar opwegen) afgesloten op 11,7 miljoen Arcelor aandelen.

Valorisatie en verhoging van de beschikbare liquiditeiten

Medio 2002 waren reeds ruim 1,8 miljoen aandelen verkocht aan een gemiddelde prijs hoger dan die waarop de 'collar' werd afgesloten.

Constance marktbeobachting op de beurs wees op de grote waarschijnlijkheid dat de bodemprijs bij afwikkeling van de 'collar' zou gelden, wat tot de beslissing aanleiding heeft gegeven vroegtijdig in diverse fasen de 'collar' gedeeltelijk te ontbinden ten belope van 8 miljoen aandelen. Dit heeft ongeveer 107 miljoen euro aan liquide middelen opgeleverd die rente genereert in afwachting van de schuldaflissing..

Door deze diverse verkopen is de participatie van Staal Vlaanderen in Arcelor medio 2003 gedaald tot 2,63% van de stemrechten.

Op de niet in de 'collar' opgenomen aandelen Arcelor werden vanaf het tweede kwartaal van 2002 in het totaal 7 miljoen aandelen callopties uitgeschreven, met een globale opbrengst van ruim 7,2 miljoen euro. Het moet worden benadrukt dat Staal Vlaanderen opties niet voor speculatieve doeleinden gebruikt maar wel voor het bekomen van een optimaal rendement in een vooraf duidelijk uitgestippeld verkoopstraject.

Naar verwachting zal Staal Vlaanderen aldus eind 2003 ruim 200 miljoen euro aan liquide middelen bezitten zodat de dan af te betalen bankschuld reeds ruimschoots gedekt is en er ook een belangrijke schuldaflissing aan het Gewest mogelijk zal zijn.

Daarenboven, en gelet op de winstgevende resultaten van de bedrijfsvoering op valorisatie gericht, zal Staal Vlaanderen kunnen afzien van de contractueel voorziene en nog niet uitgevoerde kapitaalverhogingen in liquide middelen (ruim 100 mio EUR) door het Vlaamse Gewest, mits een omzetting van de achtergestelde schuld voor een zelfde bedrag.

Finindus

Staal Vlaanderen en Sidmar, de beide 50-50 aandeelhouders van Finindus, hebben tijdens 2002 en 2003, in gezamenlijk overleg hun strategie verder gezet om zich terug te trekken uit de diversificatieparticipaties aangehouden door hun dochteronderneming Finindus en haar dochter Sidinvest. Dit gebeurt door verder te desinvesteren. Aldus beschikt ook Finindus/Sidinvest over belangrijke liquiditeiten. Een fusie van beiden werd beslist en in september 2003 doorgevoerd in het licht van de desinvesteringsstrategie.

Het is de bedoeling een deel van de vrijkomende middelen aan te wenden voor een belangrijk initiatief van de Vlaamse Regering inzake innovatieve R&D op het domein van staal en staaltoepassingen.

Onderzocht wordt of de resterende substantie zal kunnen worden ingebracht bij een kapitaalsverhoging van Arcelor S.A.

De afrekening 2004

In het kader van de financiële herstructurering van de Belgische staalindustrie heeft de toenmalige Nationale Maatschappij voor de Nationale Sectoren (NMNS) in 1984 839.467 niet stemgerechtigde aandelen in Sidmar onderschreven, looptijd 20 jaren. De rechten met betrekking tot deze niet stemgerechtigde aandelen behoren tot de activa van Staal Vlaanderen. Sidmar heeft de niet-stemgerechtigde aandelen teruggekocht in 1993 en een voorschot betaald. Krachtens de in 1993 afgesloten overeenkomst, gevolgd door latere onderhandelingen inzake de toepassing ervan, valt nog een saldo (of opleg) van de inkoopprijs te betalen, uiterlijk eind 2004. De Europese Commissie heeft reeds in 1993 de eis gesteld dat de eindafrekening van de opleg aan hen zou worden voorgelegd teneinde die te toetsen aan mogelijke verdoken subsidiëring.

Momenteel voert Staal Vlaanderen besprekingen met Sidmar en Arcelor over het nog verschuldigde bedrag op deze aandelen. De mogelijkheid bestaat dat deze finale afrekening zal leiden tot een bijkomend verwerven van aandelen Arcelor, op termijn dan weer te valoriseren. De mogelijkheid bestaat echter ook dat geen akkoord wordt bereikt tussen de partijen Staal Vlaanderen, Arcelor en de EC, en dat de zaak juridische implicaties krijgt.

Hoe dan ook, vanaf 2004 wordt het liquide maken van de resterende activa ten behoeve van het Vlaamse Gewest de hoofddoelstelling. Daartoe worden op heden diverse methodes en technieken onderzocht die een snel en voordelig resultaat kunnen opleveren.

B. Textiel Vlaanderen

In het kader van de vereffening van Gimvindus NV werden medio 2001 de vennootschappen NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen door Gimvindus overgedragen aan de Participatiemaatschappij Vlaanderen.

Door Gimvindus werden eerst alle textielactiva samen met een kleinste deel van de achtergestelde schuld van Gimvindus aan het Vlaamse Gewest ingebracht in de NV Textiel Vlaanderen.

Met het oog op de verkoop van de NV Textiel Vlaanderen kreeg de Raad van bestuur de opdracht om haar portefeuille te stroomlijnen en te dynamiseren en dientengevolge mede de aflossing van de haar achtergestelde schuld ten belope van 16,7 miljoen € in de hand te werken.

Voor Textiel Vlaanderen en conform de beheersovereenkomst met het Vlaamse Gewest begint de terugbetaling van de achtergestelde schuld in 2005.

Om haar doelstelling te realiseren wordt een waardevermeerdering van de in 2001 ingebrachte portefeuille nagestreefd.

Dit geschiedt in hoofdzaak door het stroomlijnen van de portefeuille, zijnde het vinden en initiëren van samenwerkingsverbanden tussen combinaties van bedrijven in eenzelfde niche die ofwel commercieel ofwel qua upgrading van producten een bijzondere toegevoegde waarde betekenen voor het nieuwe geheel.

Gelet op de voortdurend wijzigende mondiale context waarin de Vlaamse textielindustrie zich moet waarmaken dienen o.a. door concentratie zoveel als mogelijk overhead kosten uitgespaard om ruimte te creëren voor initiatieven inzake het vinden en vermarkten van nieuwe producten.

In hetzelfde kader streeft Textiel Vlaanderen, weze het als minderheidsaandeelhouder, grondige herstructurering van bedrijven na en wordt nieuwe technologische knowhow vergaard ter stimulans van voorgaande.

Ter uitvoering van haar opdracht startte Textiel Vlaanderen medio juni 2001 met 8 miljoen € aan liquide middelen.

Middels consultancy inkomsten, intresten op leningen en dividenden werd over 2001, 2002 en medio 2003 een cash flow opgebouwd ad ca. 3 miljoen €. Deze cash flow samen met gevaloriseerde activa stelt Textiel Vlaanderen in staat tot midden 2003 12 miljoen € te investeren voornamelijk ter versterking van de portefeuille.

Textiel Vlaanderen participeert in zes textiel groepen .

De hoofdactiviteit van twee groepen bestaat voornamelijk uit loonveredeling en/of coating van garens en geweven doek mits toepassing van chemische procédés.

Beide groepen willen de chemische knowhow beter valoriseren door het creëren van eigen eindproducten of door diversificatie.

De vier overige groepen zijn geïntegreerd, d.w.z. ze produceren geweven of getufte eindproducten op basis van eigen geproduceerde en veredelde natuurlijke of chemische garens. Het gaat hier om eindproducten in het segment interieurtextiel, tapijten en kledingstoffen en matrastijk in de meest uiteenlopende gamma's. Textiel Vlaanderen begeleidt deze groepen bij het uitbouwen van een internationale activiteit, product-upgrading, het saneren van overhead door concentratie en productiviteitsinvesteringen wat moet leiden tot hogere rendementen die op hun beurt doorgedreven research moeten toelaten.

De portefeuille van Textiel Vlaanderen bestaat voor het overige uit meestal gewaarborgde leningen en participaties afkomstig van het vroegere textielplan. Hierdoor behoudt Textiel Vlaanderen een globale kijk op en inzicht in de textielactiviteit in Vlaanderen.

Midden 2003 werd dan beslist Textiel Vlaanderen te verkopen door herplaatsing in going concern. Middels een transparante procedure zal een daartoe opgerichte werkgroep de verkoop inleiden en voorstellen formuleren aan de Vlaamse Regering. Bedoeling is dat een nieuwe eigenaar de uitbouw van Textiel Vlaanderen zou verder zetten.

5. GIMVINDUS: verder zetten van de (feitelijke) vereffening

De Raad van Bestuur van Gimvindus heeft zich het voorbije jaar verder ingezet voor de (feitelijke) vereffening van Gimvindus.

Vanaf 1 januari 2003 is de zetel van de vennootschap gevestigd te 1000 Brussel, Boudewijnlaan 30. De Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management (ABAFIM) van het Vlaans Gewest verzorgt thans het financieel en administratief beheer van Gimvindus nv.

Hiertoe heeft Gimvindus een overeenkomst afgesloten met het Vlaamse Gewest. De boekhouding en de fiscale aangifte van de vennootschap zijn uitbesteed aan een extern gespecialiseerd kantoor, onder toezicht van de Raad van bestuur.

Conform de beheersovereenkomst met het Vlaamse gewest is Novovil nv verkocht aan het Vlaamse gewest, die op haar beurt deze participatie ingebracht heeft in de Participatiemaatschappij Vlaanderen nv. De verkoopprijs is aangerekend geworden op de nog verschuldigde achtergestelde en renteloze schuld van Gimvindus aan het Vlaamse gewest.

In de voorbije en volgende periode was en is de opdracht van de huidige Raad van Bestuur, wiens mandaat loopt tot einde 2003, ondermeer:

- de verdere behartiging van de betwistingen met de fiscale administratie
- de opvolging van de vereffening van de Vlaamse Scheepsbouwmaatschappij.

In de loop van 2003 heeft de vereffenaar van VSM een substantieel deel van de schuld van VSM aan Gimvindus afgelost.

- de opvolging van de nog lopende gerechtelijke procedures
- de verkoop van het kantoorgebouw. Aan te stippen is dat de huidige marktomstandigheden een vlugge verkoop aan een correcte prijs hypothekeren.

6. De Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM): verdere ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg

6.1. Opdracht

De Limburgse Reconversiemaatschappij is een investeringsmaatschappij met de rechtsvorm van een naamloze vennootschap en werd opgericht bij akte van 1 februari 1994 in uitvoering van het decreet van 13 juli 1994 (B.S. 21.10.94) betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen.

Specifiek voor LRM zegt het decreet dat LRM zich zal toeleggen op projecten ter ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg. (art. 11 van het decreet van 13 juli 1994)

Aldus kan LRM projecten financieren die een rendement op de ingezette middelen genereren.

Door middel van herzienbare beheerscontracten tussen de Vlaamse regering en de betrokken investeringsmaatschappijen, worden de opdrachten, financiering, financiële objectieven en rapporteringsverplichtingen van iedere investeringsmaatschappij nader geregeld. (art. 10§3 van het decreet van 13 juli 1994). Dit is ook gebeurd voor LRM. In uitvoering van dit beheerscontract beoogt LRM bij te dragen tot de vestiging van nieuwe bedrijven, het ondersteunen van de expansie van bestaande ondernemingen en het vervullen van een stimulerende functie ten opzichte van het economisch initiatief: Hierbij dient LRM steeds een marktconform rendement nastreven. LRM ziet ook toe op de sociale en milieuhygiënische verplichtingen voortvloeiend uit de sluiting van de steenkoolmijnen. Daarnaast kan LRM bijzondere opdrachten uitvoeren die haar bij decreet of beslissing van de Vlaamse regering worden toevertrouwd.

De Limburgse Reconversiemaatschappij heeft zich ook in 2002 ingezet om haar investeringsrol in Limburg verder waar te maken. LRM sloot het boekjaar 2002 af met een winst van 9,12 miljoen euro. Het eigen vermogen beliep op 31 december 2002 339 miljoen euro.

6.2. Rendementsgebonden opdrachten van LRM

6.2.1 LRM als verstrekker van risicokapitaal

LRM heeft zich in de voorbije 5 jaren ontwikkeld tot een investeringsmaatschappij die, met bijzondere aandacht voor de uitbouw van het industriële weefsel van Limburg, risicokapitaal ter beschikking stelt voor ondernemingen.

De doelgroep bestaat uit industriële en dienstenondernemingen in elke fase van hun levensloop en dit in quasi alle sectoren (zowel hoogtechnologische als eerder traditionele sectoren komen in aanmerking). Derhalve worden investeringen gedaan in ondermeer :

- startende ondernemingen
- KMO 's
- Groeikapitaal dossiers
- management buy-out en buy-in projecten.

Ook project- en vastgoed financieringsformules behoren tot de financieringsmogelijkheden van LRM. Alleen ondernemingen of investeringsprojecten met een substantiële band met Limburg kunnen een aanvraag indienen om beroep te doen op LRM financieringsmiddelen.

De belangrijkste selectiecriteria die LRM toepast voor investeringsaanvragen zijn:

- de vork van investeringsbedragen door LRM werd in 2003 aangepast m.n. verlaagd naar 0.025 miljoen euro (voor starters) maar met behoud van de bovengrens (in principe 10 miljoen euro). In de praktijk worden voor grote projecten financiële syndicaatpartners opgespoord om aldus een maximaal hefboomeffect te ressorteren voor de aanwending van de LRM-middelen.
- het investeringsproject dient goed onderbouwd (beloftevolle sector, marktpositionering, groeigerichtheid, toegevoegde waarde, tewerkstellingsperspectief, ...)
- de aanwezigheid van een sterk management (in principe wenst LRM zich niet te mengen in het dagelijks bestuur) ;
- de inbreng van LRM is complementair met andere financieringsvormen zoals bankkredieten;
- op enkele uitzonderingen na (horeca, aannemingssector, kleinschalige detailhandel,...) heeft LRM geen voorkeur qua sector waarin een investeringsproject zich situeert;
- een dossier dient perspectief te bieden op een uitstapmogelijkheid op termijn voor LRM als aandeelhouder. Wel is LRM kandidaat om een partner te zijn voor de langere termijn. De investeringstermijn is gemiddeld 5 à 10 jaar.

6.2.2. Evolutie van de activiteiten van LRM inzake bedrijfsfinanciering

In de eerste plaats situeert de activiteit bedrijfsfinanciering van LRM zich in de eerder klassieke vormen van risicokapitaal (groeifinanciering, mezzanine financiering, management buy-outs,...). LRM richt zich tot alle sectoren en dient derhalve steeds de nodige competentie te kunnen mobiliseren om met kennis van zaken deze ondernemingen te begeleiden en er deel te nemen aan strategisch overleg op het niveau van de Raad van Bestuur van deze ondernemingen.

Daartoe werd ten behoeve van het onderzoek en de opvolging van investeringsdossiers enkele jaren geleden gekozen voor het inschakelen van externen, die op voordracht van LRM en samen met een medewerker van LRM, zetelen als bestuurder of als waarnemer met raadgevende stem in de Raden van Bestuur van participaties.

Deze externen worden door LRM geselecteerd op basis van hun reputatie als manager en omwille van speciale kennis van een sector.

Hiermee tracht LRM een zo adequaat mogelijke begeleiding en opvolging te verzekeren (die derhalve verder gaat dan een louter financiële opvolging) van haar portfolio.

Naar de toekomst toe wenst LRM haar “klassieke investeringsactiviteiten” verder uit te bouwen door een vergroting van haar portefeuille, haar netwerk van externe bestuurders hoogwaardig uit te breiden en de dienstverlening naar ondernemingen uit de LRM-portefeuille verder kwalitatief te verbeteren.

Het verder aanzwengelen van de vestiging van buitenlandse ondernemingen in Limburg is een belangrijke beleidsuitdaging. Dit niet alleen door het verstrekken van marktconform risicokapitaal maar ook door knowhow van de regio (begeleiding op financieel, administratief en juridisch vlak, mogelijkheden van het LRM-netwerk,...) ter beschikking te stellen voor buitenlandse ondernemingen.

Eventuele prospectieacties kunnen enkel in zeer nauw overleg en samen met de investeringsdienst FFIO en Export Vlaanderen ... van het Vlaamse Gewest te worden gevoerd.

LRM is in de voorbije jaren ook actief geworden op enkele investeringsdomeinen die minder conventioneel zijn voor de risicokapitaalsector :

* *Projectfinanciering*

Het betreft de oprichting van nieuwe vennootschappen telkens met als doel de realisatie van een specifiek industrieel project.

Voor deze soms grote investeringsprojecten worden dan gespecialiseerde operatoren aangezocht om zowel de technische realisatie, de exploitatie als de projectfinanciering te verzekeren.

In de voorbije jaren financierde LRM samen met dergelijke operatoren enkele projectmaatschappijen zoals bijvoorbeeld :

- voor ALZ (een schrootbehandelingspark),
- samen met Asperavi (oprichting van 3 windturbineparken in Limburg).

Het economisch weefsel in Limburg wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een aantal multinationals. Naar de toekomst toe moet, naast het verder waken over de tewerkstelling van deze grote ondernemingen, bijkomende aandacht gaan naar het verder ondersteunen van het endogeen socio-economisch weefsel van de provincie, met specifieke aandacht voor de kleinere en middelgrote ondernemingen. Onder andere op het vlak van het verschaffen van risicokapitaal dient LRM nog intensiever op te treden, zodat de verdere verankering aangezwengeld wordt.

Ook de uitwerking van business plannen voor projectmaatschappijen en alle bijhorende aspecten (financiering, de oprichtingsprocedures, juridische documentatie inclusief de uit te werken samenwerkingcontracten,...) maken deel uit van een specifieke knowhow die LRM inmiddels heeft opgebouwd.

LRM wil deze knowhow verder aanwenden om dit financieringssegment verder te exploreren.

* *Partnerkapitaal voor KMO*

Twee jaren geleden startte LRM met het financieren van KMO. Het investeringsbedrag van LRM situeert zich in de vork van 0.125 tot 0.5 miljoen euro en bedraagt typisch 1/3de van het totale investeringsbedrag van een project. LRM richt zich met dit product tot de KMO-doelgroep die zeer moeilijk toegang vindt tot risicokapitaal daar de meeste investeerders hogere minimale investeringsdrempels hanteren.

Limburg is echter een KMO-provincie bij uitstek. LRM achtte het dan ook aangewezen, in het kader van haar decretale opdracht, om ook in deze ondernemingen te investeren. Immers de KMO van heden is binnen enkele jaren misschien een middelgroot of groot bedrijf.

De bijdrage die LRM levert voor dit KMO-segment betreft :

- het financieren door het verstrekken van kapitaalmiddelen aan marktvoorwaarden.
- op een intensieve wijze een begeleiding verzekeren van ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd (bvb. bijstand bij het opzetten van een verdere professionalisering van financiële informatie en beheer, betere investeringsanalyses, etc.).
- een peterschapsformule die beoogt ook op strategisch vlak een bijdrage te leveren

Een KMO-bedrijfsleider heeft hierdoor informeel toegang tot de know how van een gespecialiseerde industrieel met sectorkennis of een belangrijke managementervaring. De selectie van deze persoon gebeurt door LRM en in nauw overleg met de KMO.

Het huidige netwerk van peters van LRM bestaat derhalve uit topmanagers die geen deel uitmaken van de equipe van LRM ; zij vormen echter een complementaire hulp in de arbeidsintensieve opvolging van KMO's.

Hierbij wordt steeds ten volle rekening gehouden met de rol van het een autonome management van de onderneming. In principe neemt LRM immers niet deel aan het dagelijkse beleid maar wenst wel begeleidende en toezichthoudende rol te vervullen.

Deze in 2001 gestarte formule van KMO-financiering via een geëigende financierings- en projectaanpak is een succes gebleken en voldoet aan een grote behoefte. De investeringsportefeuille van Partnerkapitaal voor KMO bestaat momenteel uit 15 ondernemingen (totaal investeringsbedrag : 5.5 miljoen euro)

* *Bizkapitaal*

LRM investeerde tot voor kort bijna niet in echte starters. In West Europa en vooral de USA maakt "micro venture capital" (risicodragend vermogen aan de starters en zeer jonge ondernemingen) echter opgang.

Na een onderzoeksrunde en intensief overleg met LIOF, de zusterorganisatie van LRM in Nederlands Limburg (die al enkele jaren een startersfonds runt) besliste de Raad van Bestuur van LRM in april 2003 om met BIZkapitaal, de naam van het nieuwe initiatief voor starters, van start te gaan.

Bizkapitaal is een divisie van LRM maar profileert zich extern op een wijze die geëigend is voor de doelgroep van zeer jonge ondernemingen (hoogstens 2 jaar geleden opgericht) en echte starters. Het product Bizkapitaal wordt via een aparte website gepromoot : www.bizkapitaal.be.

BIZkapitaal neemt steeds deel in het kapitaal (25 à 40 %) van een startende onderneming en vult de financiële behoefte aan met een achtergestelde lening.

Een investering van BIZkapitaal bedraagt min. 25.000 € en max. 125.000 € (en max. 3 maal de inbreng van de ondernemer).

Verder kan voor elke euro van BIZkapitaal het Participatiefonds een extra euro via achtergestelde lening investeren. LRM sloot in dat kader een samenwerkingsovereenkomst met het Participatiefonds af.

Deze medio juni 2003 gestarte financieringsformule voor starters kent een belangrijke respons. Na twee maanden werking werden reeds twee startersdossiers goedgekeurd. Het aantal dossiers in onderzoek laat een belangrijke uitbreiding van de portefeuille vermoeden op de korte termijn.

6.3. Resultaten van LRM in 2002 op het gebied van ondernemingsfinanciering

Eind 2002 bedroeg de investeringsportefeuille een 30 tal ondernemingen voor een bedrag van 55 miljoen euro. In 2002 besliste LRM te investeren in 12 dossiers voor een totaal bedrag van 13.8 miljoen euro.

De kwaliteit van de investeringsdossiers, een gepaste risicospreiding en het respecteren van marktconforme rendementseisen blijven de eerste toetssteen bij het onderzoeken van investeringsmogelijkheden en primeren boven het investeringsritme. Ieder jaar maakt LRM een waardering op van haar portefeuille volgens de regels voorgeschreven door de European Venture Capital Association (EVCA).

Per 31.12.2002 oversteeg deze waardering, die een zeer conservatieve indicator is van de mogelijke realisatiewaarde, en niettegenstaande de zwakke economisch conjunctuur, het totale investeringsbedrag van de investeringsportefeuille. Deze theoretische latente meerwaarde wordt evenwel niet uitgedrukt in de jaarrekening van LRM.

LRM communiceert extern over haar investering in een onderneming indien een onderneming hiermee akkoord gaat en dit wenselijk acht maar zal uiteraard steeds voldoen aan de wettelijke verplichtingen inzake publiek te maken informatie (bvb. over participaties).

Overzicht van de belangrijkste investeringsprojecten :

Onderneming	Activiteit	Instap	LRM engagement
3DDD PHARMA	generische geneesmiddelen	17-dec-01	participatie
A&SAP GROEP	hrm-diensten	14-sep-01	participatie
ADDED LOGISTICS	logistiek	18-nov-99	converteerbare lening
AMBIORIX	luxe schoenen	17-dec-99	participatie + lening
ANAXIS	ICT	5-sep-00	participatie
J. NICOLAI NV	boomkwekerij	1-jan-99	lening
BIO-RACING	fietskleding	28-sep-01	lening met warrants
BRT	metalen palen hekwerken	23-okt-02	lening
CARE4DATA	digitale datadragers	14-jan-00	lening met warrants
CEGEKA	ICT	31-aug-99	participatie
CSG	toelevering diensten	22-feb-00	lening
DI LEGNO			
INTERIORS	parketvloeren	4-apr-01	participatie
DOXIS LIGHTING			
FACTORY	design verlichting	30-mei-02	lening
GRISPA	kunststofspuitgieten	24-dec-02	lening
GEM	exploitatie windparken	27-jun-02	participatie
INTERLIN INVEST	spaan- en OSB-platen	29-nov-99	participatie
JM CONSTRUCT	metaaltoelevering	3-sep-02	lening
MANUSERVICES	toelevering diensten	22-mrt-02	participatie + lening
PRATO SERVICES	ICT	14-sep-01	lening met warrants
RANE	hekwerken	28-feb-02	lening
ROAM CHEMIE	reinigingschemicaliën	16-apr-02	lening met warrants
SCANA N. Intl	voeding	28-jul-00	participatie
SPIN GROEP	spinnerij	22-dec-99	participatie
SUMMIT ENG.	professionele audio	22-nov-02	lening
VALUE RETAIL	merkendorp	29-jun-01	participatie
IPTE	test en productielijnen	18-04-03	lening met warrants
PRIME AIR	ventilatiesystemen	09-07-03	lening
A&L JEUBIS	aerosols en spuitbussen	22-08-03	Bizkapitaal
GIA HOLDING	verdeeldozen & immocita	05-02-03	participatie + lening

6.4. LRM als vastgoedbeheerder en projectontwikkelaar.

6.4.1. Vastgoedbeheerder

De vastgoedactiviteiten kaderden aanvankelijk volledig binnen de nazorgrol van NV Mijnen. Een 900-tal kadastrale percelen met uiteenlopende bestemmingen worden door de LRM-groep beheerd, verkocht en verhuurd.

M.b.t. het beheer van gronden zullen volgende thema's in de eerstkomende jaren verder aan belang winnen : milieu, groen- & bosbeheer en veiligheid. Behoudens verkoop of ontwikkeling op zeer korte termijn, zal in de nabije toekomst ook het onderhoud aan de geklasseerde gebouwen -voornamelijk te Beringen en Waterschei- aanzienlijke inspanningen vragen indien men deze gebouwen minstens in de huidige toestand wenst te behouden.

6.4.2. Projectontwikkeling

Naast het vastgoedbeheer is LRM partner, vaak ook initiatiefnemer, bij het ontwikkelen van duurzame projecten rond onroerend goed, infrastructuur en industrieterreinen.

In deze projecten biedt LRM een breed takenpallet aan: administratief beheer, vergunningsprocedures, technische bijsturing, projectmanagement, werfopvolging, financiering, subsidie-aanvragen, budgetcontrole en opleveringsopvolging.

De ontwikkeling van projecten kan in drie grote groepen worden onverdeeld. In hoofdzaak onderscheidt men:

- Industriezones: deze activiteit betreft de ontwikkeling van niet-ontsloten industriegronden tot 'klassieke' industriegebieden. (Brustem Industriepark, Hermes Logistiek Park, ...)
- Interne projecten: deze term dekt een breed spectrum van activiteiten, o.a.:
 - ° grotere woon- en winkelprojecten die bijdragen tot de ontwikkeling van een dorps- of stadskern. (Value Retail Maasmechelen)

- Projecten om terrein- of gebouweninfrastructuur op maat van ondernemingen te ontwikkelen. (Research Campus Hasselt, Life Sciences Development Campus)
- Energieprojecten. (methaangasextractie)
- Ondersteunende projecten: projecten in hoofdzaak gericht op het ontwikkelen van het noodzakelijke ruimtelijk ordeningskader voor ontwikkeling van een bepaald gebied, zoals bijvoorbeeld PRUP Bipool Eisden-Lanklaar en BPA Waterschei

6.4.3. Ontwikkeling van industriezones .

De LRM-groep is om meerdere redenen een uitstekend initiatiefnemer en/of partner voor de ontwikkeling van industriezones :

Een standaardaanpak ⁽¹⁾ werd uitgewerkt voor de ontwikkeling van industriezones. Deze aanpak kan geïmplementeerd worden als een contractuele publiekprivate samenwerking, maar leent zich tevens voor het werken met een projectvennootschap, al dan niet met de gemeente (i.c. autonoom gemeentebedrijf) als aandeelhouder.

Alhoewel de aankoop en ontwikkeling van gronden als een vrij waardevaste investering kan worden aanzien, is de ontwikkeling van een aantal terreinen in Limburg geen evidentie. Een breed scala aan problematieken kan de ontwikkeling bemoeilijken, zelfs verhinderen. Wij denken in hoofdzaak aan milieu, oppervlakte en terreineigenschappen die gepaard gaan met zware investeringen en een lange ontwikkelingshorizon, maar ook complexe eigendomssituaties die voor vertragingen zorgen bij de opstart van projecten en zo het rendement neerwaarts beïnvloeden.

Deze problematieken vereisen een ontwikkelingspartner die financieel (zeer) solide is en voldoende lang kan wachten op positieve cashflows.

LRM is een partner die een aantal noodzakelijke kenmerken verenigt om tot de succesvolle ontwikkeling van industriezones te komen, zoals :

- Goede relaties met gemeentebesturen, Dienst voor de Scheepvaart, studiebureaus, OVAM,
- Opgebouwde kennis i.v.m. de aanpak.
- Financiële soliditeit en onafhankelijkheid.
- Opdat een actief ontwikkelingsbeleid m.b.t. industriezones ook daadwerkelijk meerwaarde voor Limburg zou genereren, dienen een aantal randvoorwaarden te worden vervuld :
- Een actief commercieel beleid dat op twee peilers steunt:
- Een actieve commerciële politiek is vereist naar diverse overheidsinstellingen als de GOM, FFIO-DIV, ...
- LRM wenst in haar aanpak een project steeds als een “onderneming” te beschouwen met alle aan een normale onderneming verbonden aspecten. Om die reden is LRM ervan overtuigd dat haar commerciële politiek niet uitsluitend indirect dient te worden gevoerd, maar dat zij zelf nog meer een actieve rol dient te spelen in het vinden en aantrekken van kopers (i.c. bedrijven-investeerders).

¹ Juridische structuurnota, overzichtsschema, intentieverklaring voor samenwerking met een gemeente en een bestek voor een studie om tot een ruimtelijk ordeningskader te komen.

- De ontwikkelingen die LRM wenst aan te vatten, vloeien deels voort uit concrete opportuniteiten die zich in de markt voordoen. Om de toegevoegde waarde voor Limburg te maximaliseren, kan de keuze voor bepaalde projecten die door LRM worden uitgevoerd, best worden gekaderd binnen een algemener beleid of visie voor Limburg.
- De projecten kunnen enkel worden aangevat met een voldoende lange investeringshorizon. Een typische exit-horizon die in de risicokapitaalsector wordt gehanteerd (7 jaar) is niet bruikbaar voor industriezoneontwikkelingen. Voorbereiding en ontwikkeling van een dossier nemen gemakkelijk 2 à 3 jaar in beslag. De verkooptermijn is afhankelijk van de verkoop van industriezones in Limburg in het algemeen. Voor zeer grote projecten kan dit gaan van 15 tot 20 jaar.
- Tot slot kan LRM ook actief worden in dossiers met een aanzienlijk hoger risicoprofiel, bv. door de (vooraf bestudeerde) aankoop van ongesaneerde brownfields of grotere in onbruik geraakte bedrijfscomplexen met het oog op economische herwaardering en verkoop.

6.5. Ontwikkeling van “interne projecten”

LRM wenst omgevingsfactoren te creëren die economische initiatieven naar Limburg aantrekken en de groei ervan in Limburg stimuleren. De ontwikkeling van industriezones vormt hiervoor een belangrijke peiler.

In een aantal gevallen is dit evenwel onvoldoende en zijn bijkomende inspanningen vereist. In specifieke gevallen kan daarom overwogen worden om verder te gaan en tevens gebouwen en/of infrastructuur ter beschikking te stellen van nieuwe bedrijven.

Een voorbeeld hiervan is Research Campus Hasselt : de initiële huurder, Philips, beëindigde haar activiteiten, doch door de aanwezigheid van RCH werden bepaalde activiteiten behouden en andere aangetrokken (Jabil, Kluwer, Arcadis).

Ook het project “Life Sciences Development Campus” is gericht op het aantrekken van een sector (biotechnologie) naar Limburg.

Overwogen wordt om de ontwikkeling op een nog intensievere wijze te bewerkstelligen en/of bijkomende activiteiten te ontwikkelen. Voorbeeld : GEM nv : door een veel intensievere werking kunnen naar alle waarschijnlijkheid meer investeringsprojecten (binnen de interessesfeer van GEM nv) opgespoord en ontwikkeld worden (alternatieve energieprojecten zoals WKK, stoomgeneratie, waterkrachtcentrales, zonne-energie, ...) dan op dit ogenblik.

6.6. Ondersteunende projecten

De term “ondersteunende projecten” wijst in hoofdzaak op de initiatiefname tot en/of begeleiding bij de ontwikkeling van een ruimtelijk ordeningskader voor de ontwikkeling van een gebied. Voorlopig worden deze activiteiten enkel in het kader van de realisatie van een industriezone ontplooid.

In combinatie met de in projectontwikkeling en nazorg opgebouwde kennis, kan deze activiteit ook op een ruimere wijze worden gevaloriseerd en ten dienste gesteld van Limburg. O.a.

onder impuls van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het Ruimtelijk Structuurplan Limburg zullen steden en gemeenten in de volgende jaren geleidelijk overgaan tot de herinrichting van (economisch) belangrijke stadsdelen.

LRM kan in dit kader –indien gemeenten en/of provincie over onvoldoende mankracht beschikken- optreden als onafhankelijk projectmanager. Het commercieel exploiteerbare deel van de ontwikkelingen (o.m. kantoren en winkelruimten), zou LRM met private of publieke partners kunnen realiseren.

Daarnaast kan LRM haar expertise ter beschikking stellen voor de opmaak van budgetten/businessplannen, het saneren van sites enz. voor gemeenten en provincie; dit uiteraard tegen vergoeding. M.a.w. een rol zou voor LRM kunnen zijn om de lokale overheden bij te staan met know-how en expertise om toe te laten dat de lokale overheden op een passende wijze zich voorbereiden om naar de private markt te gaan.

Voor wat de vastgoed- en projectontwikkeling betreft dienen volgende dossiers vermeld:

- Ontwikkeling industriezones: Brustem Industripark, Waterschei, Bilzen/Genk-Zuid, Ravenshout, Zonhoven, As.
- Interne projecten: Groene Energie Maatschappij, Research Campus Hasselt, Life Sciences Development Campus, Methaanextractie.
- Ondersteunende projecten: buitenruimten Eisden, PRUP Bipool Eisden Lanklaar, BPA Waterschei, Monitoring Mijnterreinen.

6.7. LRM: mijnschade en bemaling

De doelstelling is om binnen de decretale verplichtingen de uitgaven voor fysieke mijnschade en bemaling te minimaliseren. De belangrijkste uitgaven in de schoot van de vennootschap Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedebiet zijn de vergoedingen voor bouwtechnische schade.

Mogelijke commercialisering van het bemalingswater als industrie- of drinkwater maakt momenteel het voorwerp uit van een haalbaarheidsstudie.

6.8. LRM: nazorg

In uitvoering van de beheersovereenkomst zorgt de NV MIJNEN voor de verdere afhandeling van de sociale verplichtingen. Dit omvat onder meer: het beheer en opvolging van personeelsadministratie, de opvolging van de eigen verzekering arbeidsongevallen, de inlichtingen in verband met beroepsziekten, de uitbetaling van het kolengeld en het beheer van het pensioenfonds. Zij beheert tevens de afwikkeling van de geschillendossiers.

Daarnaast draagt NV MIJNEN de zorg voor de sanering van mijnterreinen en de restauratie en of sloop van mijngebouwen. Het sloopp programma werd beëindigd; het laatste saneringsproject, m.n. de gronden onder de voormalige schlammooslagplaats te Zolder, werd in 2001 opgeleverd. Het restauratieprogramma is verder in uitvoering.

6.9. Opdrachten/bijzondere opdrachten van de LRM

6.9.1. Algemeen

De Vlaamse regering kan ingevolge artikel 10 §4 van het decreet van 13 juli 1994 bijzondere opdrachten toe vertrouwen aan LRM.

Afzonderlijke overeenkomsten tussen het Vlaams gewest en LRM regelen de uitvoeringsmodaliteiten, verantwoordelijkheden, kostendekking en eventuele vergoeding voor deze opdrachten.

In haar kaderbeslissing van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31) heeft de Vlaamse regering haar visie vastgelegd inzake de aanwending van de LRM middelen en over de financiering van niet-rendementsgebonden opdrachten van LRM, met name

a) het verderzetten van alle bestaande rendementsgebonden activiteiten, zijnde risicokapitaalverschaffing, de activiteiten van de NV Mijnschade en Bemaling, publieke en private samenwerking ter ontwikkeling van bedrijventerreinen, brownfields, energie, afval en water. Totaal bedrag 228,8 mio euro.

b) Niet-rendementsgebonden activiteiten, zijnde onderzoek voor afval, energie en water; Transnationale Universiteit Limburg en Toerisme-STAP Limburg. Totaal bedrag 146,97 mio euro.

Op 18 oktober 2002 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan de overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en LRM inzake de opdracht van de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (LISOM) en aan de beheersovereenkomst met LISOM.(VR/PV/2002/41-punt12)

Deze gespecialiseerde dochter heeft, zoals bepaald door haar beheersovereenkomst met het Vlaams gewest, een drieledige taak met name:

- (1) een onderzoeks- en ontwikkelingsrol;
- (2) een investeerdersrol met de beperking tot het verwerven van materieel en financieel vast actief;
- (3) een controlerende rol.

De formele oprichting van NV LISOM bij notariële akte gebeurde op 14 november 2002. De eerste vergadering van de Raad van Bestuur vond plaats op 15 november 2002.

Actueel bestaat het LISOM team uit: een Gedelegeerd Bestuurder, een secretaris, twee managers en een projectmedewerkster.

Het economisch weefsel in Limburg wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een aantal multinationals. Naar de toekomst toe moet, naast het waken over de tewerkstelling van deze grote ondernemingen, bijkomende aandacht gaan naar het verder ondersteunen van het endogeen socio-economisch weefsel van de provincie, met specifieke aandacht voor de kleinere en middelgrote ondernemingen. Op dit vlak kan LISOM een belangrijke partner zijn.

6.9.2. STAP-projecten

Toerisme Vlaanderen omschrijft toeristische hefboomprojecten als projecten met een belangrijk multiplicatoreffect op de toeristische sector. Dit effect kan betrekking hebben op overnachtingen, dagbezoeken, investeringen in de accommodaties, imagovorming en tewerkstelling. Toeristische hefboomen moeten deel uitmaken van een globale toeristische ontwikkelingsvisie voor de regio en passen in de toeristische strategische planning van de regio, de provincie en Vlaanderen.

Op 20 juni 2001 werd het Strategisch Toeristisch ActiePlan (STAP) door de provincieraad van Limburg goedgekeurd. Met dit plan wenst de provincie Limburg een kwaliteitsvol, attractief en duurzaam toerisme uit te bouwen om marktconform tegemoet te komen aan de behoeften aan toerisme en recreatie om meer werkgelegenheid, welvaart en welzijn te creëren.

De Raad van Bestuur van LRM keurde op 8 november 2001 een protocol met de provincie Limburg goed voor het realiseren van de volgende acht geselecteerde STAP-projecten:

- *De Oude Stad in Bokrijk (Genk)*
- *De abdij van Herkenrode (Hasselt)*
- *Het Nationaal Park Hoge Kempen*
- *Het ex CenterParcsterrein (Dilsen-Stokkem)*
- *Het Leisurpark (Maasmechelen)*
- *Mijnerfgoed (Beringen)*
- *Het Plinius project en het Provinciaal Gallo- Romeins Museum (Tongeren)*
- *Het Dierenpark (Houthalen-Helchteren)*

Het protocol heeft als doel de diverse lokale, provinciale en regionale besturen, LRM, Toerisme Vlaanderen en andere betrokken partijen te structureren per project en onder te brengen in een project- en stuurgroepmodel.

De Vlaamse regering d.d. 14 december 2001 gelaste LRM bovenstaande projecten te toetsen op de markteconomische, bedrijfseconomische, ruimtelijke en juridische haalbaarheid. (VR/PV/2001/50-punt94)

Op 19 juli 2002 besliste de Vlaamse regering om maximaal 90.57 miljoen euro principieel te reserveren voor bovenstaande hefboomprojecten. LRM kreeg ook de bijzondere opdracht om de statuten te ontwerpen van een gespecialiseerde dochter die belast zou worden met het realiseren van de STAP-projecten. (VR/PV/2002/31-punt168)

NV LISOM werd opgericht en heeft als belangrijkste taak per project een gemotiveerd besluit aan de Vlaamse regering voor te leggen waarbij wordt aangetoond op welke wijze en onder

welke modaliteiten de principiële goedgekeurde middelen optimaal kunnen worden aangewend.

De Raad van Bestuur van LISOM d.d. 18.12.2002 keurde de krachtlijnen van het protocol tussen LISOM, Toerisme Limburg en de provincie Limburg voor de realisatie van de STAP hefboomprojecten goed.

De Vlaamse regering besliste d.d. 04 juli 2003 haar principiële goedkeuring te hechten aan het voorstel van LISOM om de aan de projecten Oude Stad en Herkenrode toegewezen middelen van respectievelijk 10,7 miljoen euro en 17,4 miljoen euro voorwaardelijk te bestemmen voor de drie projecten Oude Stad, Herkenrode en Grenslandhallen met dien verstande dat minstens voor de projecten Herkenrode en Grenslandhallen een gezamenlijke managementstructuur moet worden opgericht en mits voldaan wordt aan alle voorwaarden vermeld in de kaderbeslissing van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt168). (VR/PV/2003/29 – punt 26)

LISOM moet ook een voorstel uitwerken m.b.t het toekennen van de voor het project dierenpark gereserveerde middelen aan de gemeente Houthalen-Helchteren, voor het realiseren van de nodige randvoorwaarden voor de verdere commerciële toeristische uitbating van de recreatieparken in de gemeente.

Het voorstel dient duidelijk aan te tonen dat de aan de gemeente toegekende middelen zullen worden aangewend voor waardevermeerderende investeringen (ESR-95 neutraal) en moet tevens een bindend terugbetalingsschema te bevatten. (VR/PV/2003/29 – punt 26).

6.9.2.1. Oude Stad

Het project Oude Stad is een toeristisch attractief concept dat in synergie met het Domein Bokrijk een herbestemming geeft aan de Oude Stad.

Het project bestaat uit een thematisch hotel en een herbestemming van de bestaande historische gebouwen.

In 2003 wordt de MER-studie, uitgebreid met een passende beoordeling, conform verklaard om juridische zekerheid te kunnen bieden aan de vooropgestelde publieke en private

investeringen. Een onderhandelingsprocedure met bekendmaking binnen het kader van de wetgeving overheidsopdrachten is opgestart en de gunningprocedure en voorwaarden zijn vastgesteld.

Begin 2004 wordt er door de weerhouden kandida(a)t(en) een business plan opgemaakt dat ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.

6.9.2.2. *De Herkenrode-abdij*

Herkenrode is een cultuurhistorisch toeristisch project.

Alle voorbereidende prima facie markt- en bedrijfseconomische haalbaarheidsstudies werden reeds in 2002 uitgevoerd.

De Vlaamse regering heeft op 9 mei 2003 akte genomen van het ondernemingsplan en van het besluit van de Raad van Bestuur van LISOM dat het oorspronkelijk project niet voldoet aan de financieringsprincipes van de kaderbeslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt168), LRM ontlast van de opdracht tot realisatie van het masterplan “Herkenrode” en LISOM de opdracht gegeven samen met de Stichting Vlaams Erfgoed een minimumvariant uit te werken.(VR/PV/2003/16-punt 34)

De Stichting Vlaams Erfgoed zal verantwoordelijk zijn, zowel voor de restauratie, de herbestemming, de realisatie als voor de exploitatie.

Een nieuw projectvoorstel wordt eind 2003 ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse regering.

6.9.2.3. *Het Nationaal Park Hoge Kempen*

De Vlaamse regering heeft op 19 juli 2002 het masterplan Nationaal Park Hoge Kempen goedgekeurd en heeft aan LRM de bijzondere opdracht gegeven over te gaan tot de organisatie en projectcoördinatie van het masterplan en tot het realiseren van bepaalde onderdelen uit het masterplan. (VR/PV/2002/31-punt 123)

Op 13 december 2002 keurt de Vlaamse regering de overeenkomst tussen LISOM en het Vlaams gewest goed. Deze overeenkomst verwoordt in contractuele termen de beslissing van de Vlaamse regering d.d. 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt 123). (VR/PV/2002/47- punt 82)

Het projectbureau Nationaal Park Hoge Kempen werd op 19 maart 2003 in de schoot van het Regionaal Landschap Hoge Kempen opgestart en bereidt actueel projecten voor van recreatief medegebruik.

Bij de beslissing met betrekking tot het Nationaal Park Hoge Kempen d.d. 13 december 2002 heeft de Vlaamse regering LISOM ook gelast om tegen medio 2003 een business plan voor de inrichting van de bipool Eisden-Lanklaar met als elementen een bezoekers- en veldstudiecentrum, hoogwaardige verblijfsaccommodatie en het ecopolis-concept aan de Vlaamse regering voor te leggen. (VR/PV/2002/47–punt 82)

Overwegende de vragen inzake planningsbevoegdheid (BPA, PRUP, GRUP), de complexe vergunningscontext (socio-economische vergunning, MER, ...), de problematiek van de

verbinding van de zuidelijke met de noordelijke ontsluitingsweg, de interne verkeersafwikkeling en parkings, de diverse belangen van natuur, stedenbouw, overheden, eigenaars, projectontwikkelaars, e.d.m. en gelet op de adviesfunctie van de stuurgroep ten aanzien van de Raad van Bestuur van LISOM werd er aan de Vlaamse regering uitstel gevraagd.

In 2004 wordt een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan voor het hele projectgebied definitief vastgelegd.

6.9.2.4. *Het Leisurepark te Maasmechelen – aanleg stedelijke infrastructuur te Eisden*

Zie hoofding LRM als projectontwikkelaar.

6.9.2.5. *Mijnerfgoed Beringen*

Op 15 februari 2002 deelden de Provincie Limburg, de stad Beringen en LRM hun besluit mee dat het project "Minepolis" niet kon worden gerealiseerd op de mijnsite van Beringen. Het nieuw herbestemmingproject Beringen-Mijn is een erfgoed toeristisch concept.

Een nieuwe conceptontwikkeling en de opmaak van een bijbehorend business plan wordt medio 2003 afgerond. Er wordt geopteerd voor een open museumconcept opgebouwd langsheen een verbindingsslijn: de weg van het leven en werken van de mijnwerker. Deze visie is vertaald naar een stedenbouwkundig masterplan op korte en op lange termijn. Voor het publieke gedeelte wordt gestreefd naar een cultureel erfgoedconcept met een museumfunctie.

Een gefaseerde ontwikkelingsstrategie wordt voorgesteld. Het business plan beperkt zich tot publieke gedeelte van het gehele project.

Actueel wordt onderzocht hoe bijkomende financiers kunnen gevonden worden teneinde een sluitend business plan voor het publieke gedeelte te bekomen.

6.9.2.6. *Het Plinius project en het Provinciaal Gallo-Romeins Museum Tongeren*

Het Plinius project is een toeristisch attractief concept dat in het thema staat van de Romeinse villacultuur, die niet architecturaal zal benaderd worden, maar vooral als een manier van leven ("health and wellness").

Plinius is een publiekprivaat project waarbij er een marktconforme afstemming gebeurt tussen publieke en private investeringen.

De publieke investeringen, onder de voorwaarden van de kaderbeslissing van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt168), worden vastgelegd overeenkomstig het aanvaarde business plan van de private partij. Het respectievelijke investeringsbedrag van enerzijds de private partij en anderzijds de publieke partij zal nader bepaald worden na goedkeuring van het business plan en de gezamenlijke uitwerking van de invulling van het projectgebied.

Omdat er één juridische entiteit nodig is om de PPS-procedure en contracten vorm te geven en op te volgen, werd een overeenkomst voor een publieke projectvennootschap NV Plinius in

oprichting, getekend. De aandeelhouders van deze toekomstige NV zijn: Toerisme Vlaanderen, het Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Tongeren en NV LISOM.

Een onderhandelingsprocedure met bekendmaking werd door NV Plinius in oprichting gelanceerd. Er werden twee kandidatuurstellingen tijdig ingediend en de onderhandelingen zijn opgestart.

Begin 2004 wordt er een definitieve projectkeuze gemaakt en wordt de begunstigde bepaald.

Het Provinciaal Gallo-Romeins Museum is voor de stad Tongeren zondermeer hét belangrijkste toeristische aantrekkingspunt van de stad.

Ter financiering van de uitbreiding van het Provinciaal Gallo-Romeins Museum heeft het provinciebestuur een sluitend businessplan aan LISOM overgemaakt. Het exploitatieverlies en alle andere toekomstige exploitatierisico's worden volledig door het provinciebestuur gedragen. Aan alle vooropgestelde financieringsprincipes, zoals beschreven in de kaderbeslissing van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt168), wordt voldaan.

De Vlaamse regering heeft d.d. 04 juli 2003 beslist LRM op te dragen het project te financieren door uitkering van een dividend van 3,88 miljoen euro, op voorwaarde dat dit niet leidt tot aantasting van haar kapitaal en de door LISOM voorgestelde overeenkomst met de provincie Limburg goed te keuren. (VR/PV/2003/29–punt 27)

6.9.2.7. *Het dierenpark Houthalen-Helchteren*

In het Strategisch Toeristisch ActiePlan van de provincie Limburg werd de realisatie van een bijkomende gezinsvriendelijke dagattractie in Houthalen-Helchteren naar voren geschoven. De concurrentie en de stagnerende gezinsvakantiemarkt werd ondraaglijk voor een aantal ondernemingen in Houthalen-Helchteren. Een dierenpark of een alternatieve gezinsvriendelijke attractie wordt gezien als een impuls voor het verdere behoud van de

bestaande recreatieverblijfsparken te Houthalen-Helchteren, met name Kelchterhoef, Hengelhoef en Molenheide.

Na een grondige studie, uitgevoerd door LISOM in 2003, is gebleken dat de realisatie van een dierenpark in het wild-en wandelpark Molenheide via een samenwerking tussen de gemeente Houthalen-Helchteren, LISOM en de Nederlandse firma LIBEMA en een uitbreiding van het huidige vakantiedorp Molenheide vergunningstechnisch onhaalbaar zijn.

Het dierenpark Houthalen-Helchteren werd daarop geschrapt van de lijst van de toeristische hefboomprojecten.

De Vlaamse regering heeft daarom op 04 juli 2003 LISOM gelast met het uitwerken van een voorstel om de voor het project dierenpark gereserveerde middelen toe te kennen aan de gemeente Houthalen-Helchteren. Deze middelen moeten gebruikt worden voor de realisatie van de nodige randvoorwaarden voor de verdere commerciële toeristische uitbating van de recreatieparken in de gemeente. (VR/PV/2003/29 - punt 26)

Dit voorstel wordt actueel voorbereid.

6.9.3. Overige bijzondere opdrachten van LRM

6.9.3.1. TUL

Bij beslissing van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt168) besliste de Vlaamse regering 55,9 miljoen euro vrij te maken voor de uitbouw van de tUL. Deze middelen zijn bestemd voor de infrastructuur op de campus Hasselt-Diepenbeek enerzijds, en als tijdelijke impulsfinanciering voor de uitbouw van de onderzoeksactiviteiten anderzijds. De middelen voor onderzoek zijn afhankelijk van een evenwichtige financiële inspanning vanwege de Nederlandse partners.

Aan LISOM werd door de Vlaamse regering de opdracht gegeven het tUL-project te coördineren. Deze coördinatie bestaat uit het uitwerken van een sluitend business plan, dat tevens een stappenplan met bijhorende modaliteiten en criteria voor de evaluatie en de financiering van het project dient te omvatten. Het business plan dient zowel betrekking te hebben op de impulsfinanciering voor het wetenschappelijk onderzoek en de wetenschappelijke dienstverlening als op de investering in infrastructuur. Voor dit laatste werd aan LISOM gevraagd om op basis van het structuurplan campus Hasselt-Diepenbeek een concreet behoeften-, inplantings- en beheersplan op te stellen.

Aan LISOM werd ook gevraagd een vooronderzoek naar de haalbaarheid van een kennisinstituut voor zelfstandig ondernemen en KMO's uit te voeren.

Een samenwerkingsovereenkomst tussen LISOM en de tUL m.b.t de financiering en de financiële controle van het onderzoeks- en investeringsluik werd door de Raad van Bestuur van LISOM d.d. 18.06.2003 goedgekeurd.

De Raad van Bestuur van LISOM heeft beslist een tussentijdse evaluatie te maken na drie jaar. Deze tussentijdse evaluatie gaat uit van de vastgelegde evaluatiecriteria maar heeft niet tot doel de geboekte resultaten voor elk criterium kwalitatief en/of kwantitatief te meten. Deze

evaluatie beoogt enkel na te gaan of het voorziene project inhoudelijk en binnen de voorziene tijd kan gerealiseerd worden. Deze bijkomende beoordeling moet toelaten, indien nodig, de realisatie alsnog bij te sturen met het oog op de door de Vlaamse regering voorziene evaluatie na vijf jaar.

De Raad van Bestuur heeft de evaluatiecriteria vastgelegd op het gebied van onderwijs, onderzoek, maatschappelijke dienstverlening, infrastructuur en structuur en organisatie.

Het concreet behoeften-, inplantings- en beheersplan m.b.t de investering in infrastructuur is gegund en wordt in 2003 opgeleverd.

Het haalbaarheidsonderzoek naar een kennisinstituut voor zelfstandig ondernemen en KMO's (KIZOK) is afgerond en de Raad van Bestuur van LISOM heeft d.d. 05.02.2003 beslist het rapport samen met enkele opmerkingen over te maken aan de Vlaamse regering en voorstellen met betrekking tot KIZOK uit te werken in het kader van het globale tUL-project.

6.9.3.2. Afval.

Bij beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt168) werd "afval" door de Vlaamse regering geselecteerd als strategisch hefboomproject, aanvullend op het Limburgplan.

In haar beslissing heeft de Vlaamse regering een aantal principes met betrekking tot dit dossier in Limburg geformuleerd. Aan LRM werd de opdracht gegeven een onderzoek naar de haalbaarheid van deze principes uit te voeren.

Deze opdracht werd overgedragen aan LISOM.

De studie bestaat uit drie luiken: een technisch milieukundig -, een mobiliteits – en een bestuurlijk luik.

Het eindrapport met aanbevelingen van de studieopdracht "afval" werd ter beoordeling overgemaakt aan de Vlaamse regering.

De Raad van Bestuur van LISOM concludeert :

- . dat voor de geplande voorbehandelingsinstallatie in Limburg de techniek scheiden/vergisten moet worden gekozen;
- . dat deze installatie op de locatie Genk/Zutendaal langs het Albertkanaal dient te worden ingeplant;
- . dat een verbouwing van de afvalverbrandingsinstallatie van RMZ in Houthalen niet aangewezen is;
- . dat de afvalactiviteiten moeten worden ondergebracht in een privaatrechtelijke vennootschap waarin op basis van artikel 78 van het Decreet op de intergemeentelijke samenwerking ook de intercommunale participeert. De Raad beveelt deze oplossing aan omdat deze toelaat de conformiteit te realiseren met de beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 (VR/PV/2002/31-punt168), met het uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 2003-2007 en met de respectievelijke bevoegdheden van gemeenten en bedrijven inzake de verwerking van afvalstoffen.

6.9.3.3. *Integratie energiesector en water.*

De valorisatie van het door NV Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied opgepompte grond- en oppervlaktewater, de bundeling en het gelijktijdig aanbieden van nutsactiviteiten en de integratie van de wateractiviteiten binnen één entiteit vormen de kernelementen in de beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002. (VR/PV/2002/31-punt168)

Aan LRM werd de opdracht gegeven de bundeling van de wateractiviteiten op bedrijfseconomisch, vennootschapsrechterlijk en financieel vlak te onderzoeken, inclusief de uitwerking van een stappenplan ter realisatie.

De participatie van LRM, ook ten tijdelijke titel, in een nog op te richten entiteit valt onder de operationele rendementsgebonden opdrachten van LRM.

De niet-rendementsgebonden studie-opdracht van LRM werd intussen overgedragen aan LISOM.

Het studierapport “Integratie energiesector en water” is afgerond en werd ter beoordeling overgemaakt aan de Vlaamse regering.

De Raad van bestuur van LISOM d.d. 05.02.2003 stelt vast dat de overdracht van de Limburgse dienst van VMW naar Interelectra juridisch en bedrijfseconomisch haalbaar is en dat door deze overdracht vrij belangrijke synergievoordelen kunnen worden gerealiseerd.

6.9.3.4. *Mobiliteit.*

Bij beslissing van de Vlaamse regering van 14 december 2001 (VR/PV/2001/50- punt137) werd LRM belast met het opstellen van een lastenboek voor een studie over de uitbouw van het spoorwegennet in de provincie Limburg.

Op 05 maart 2002 werd een overeenkomst afgesloten tussen het Vlaams gewest en LRM m.b.t tot deze opdracht voor een periode van twee jaar.

Deze studieopdracht werd eveneens overgedragen van LRM naar LISOM.

De Raad van Bestuur van LISOM rapporteerde tussentijds, zoals gevraagd door de Vlaamse regering, over het “hefboomproject lijn 20”.

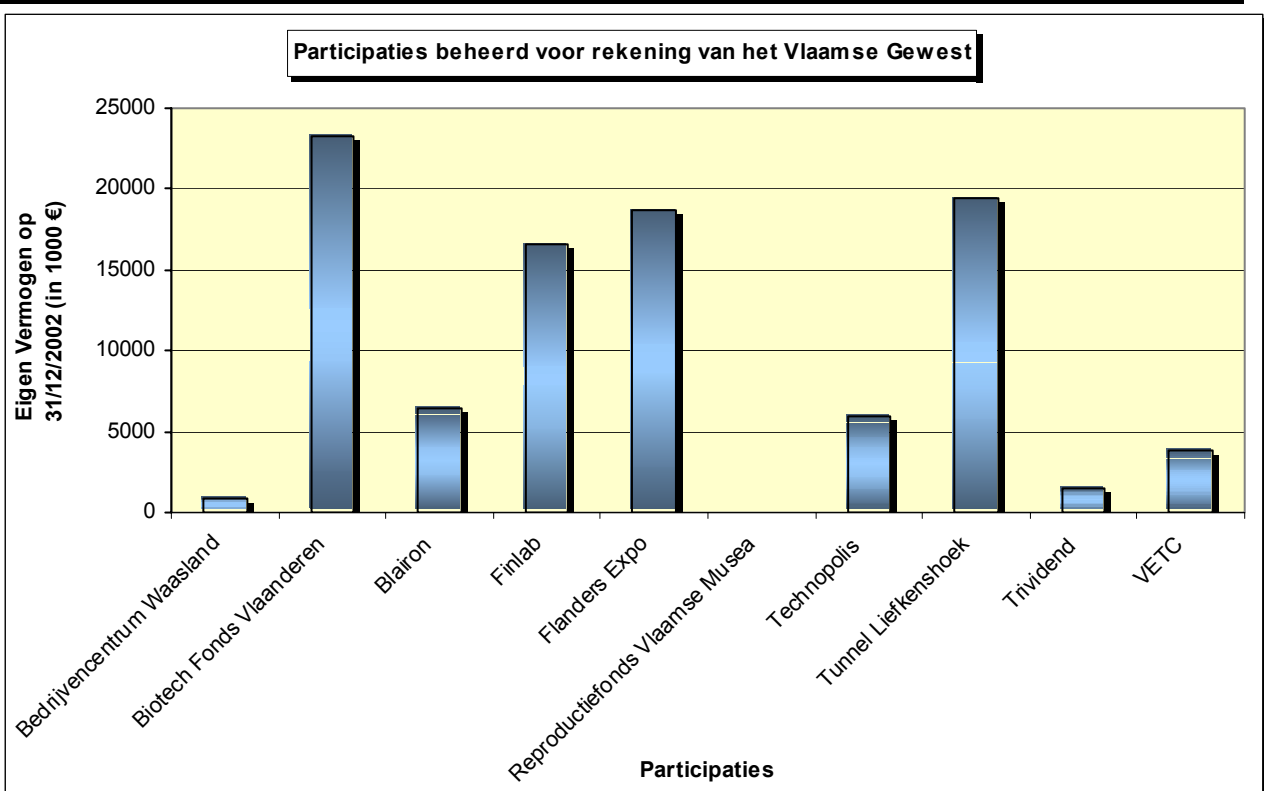
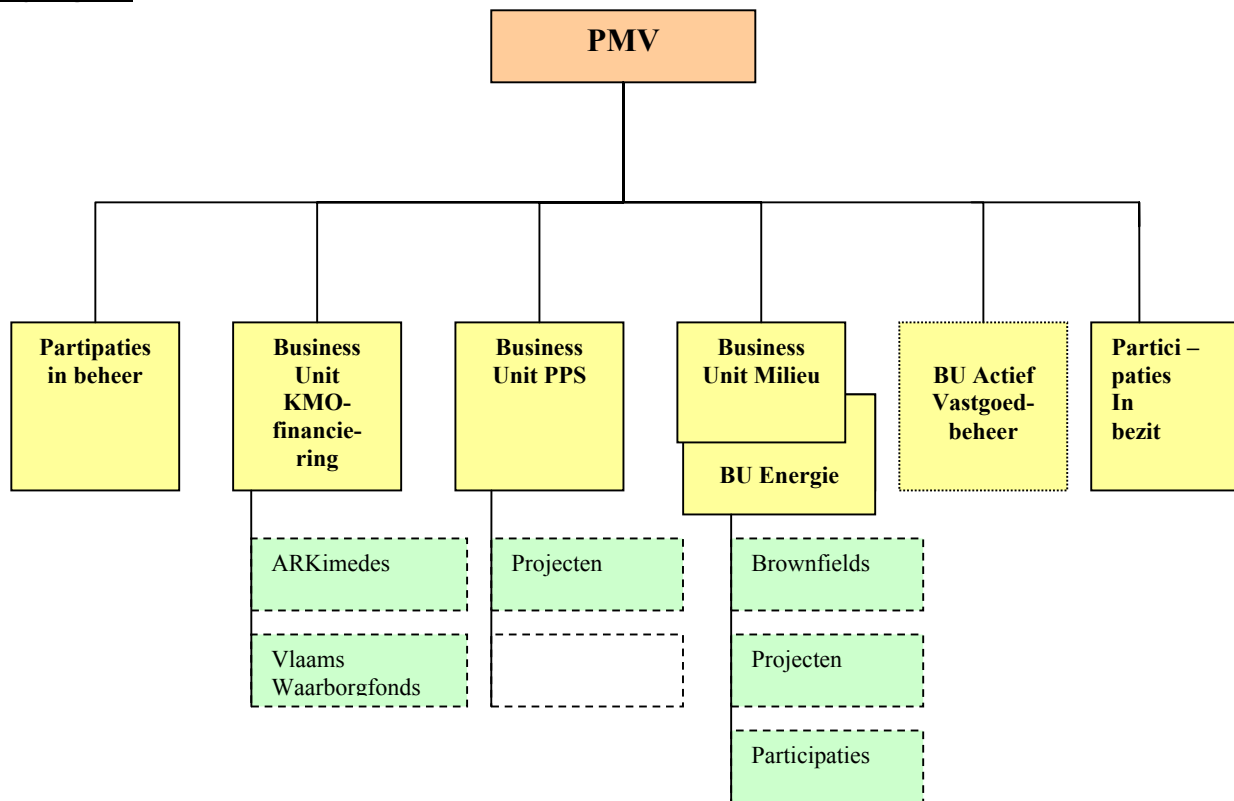
De Raad besliste op 02 april 2003 het rapport “hefboomproject lijn 20” over te maken aan de Vlaamse Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie. In het begeleidend schrijven wordt benadrukt dat dit vooruitgeschoven rapport moet bekeken worden binnen de globale studie.

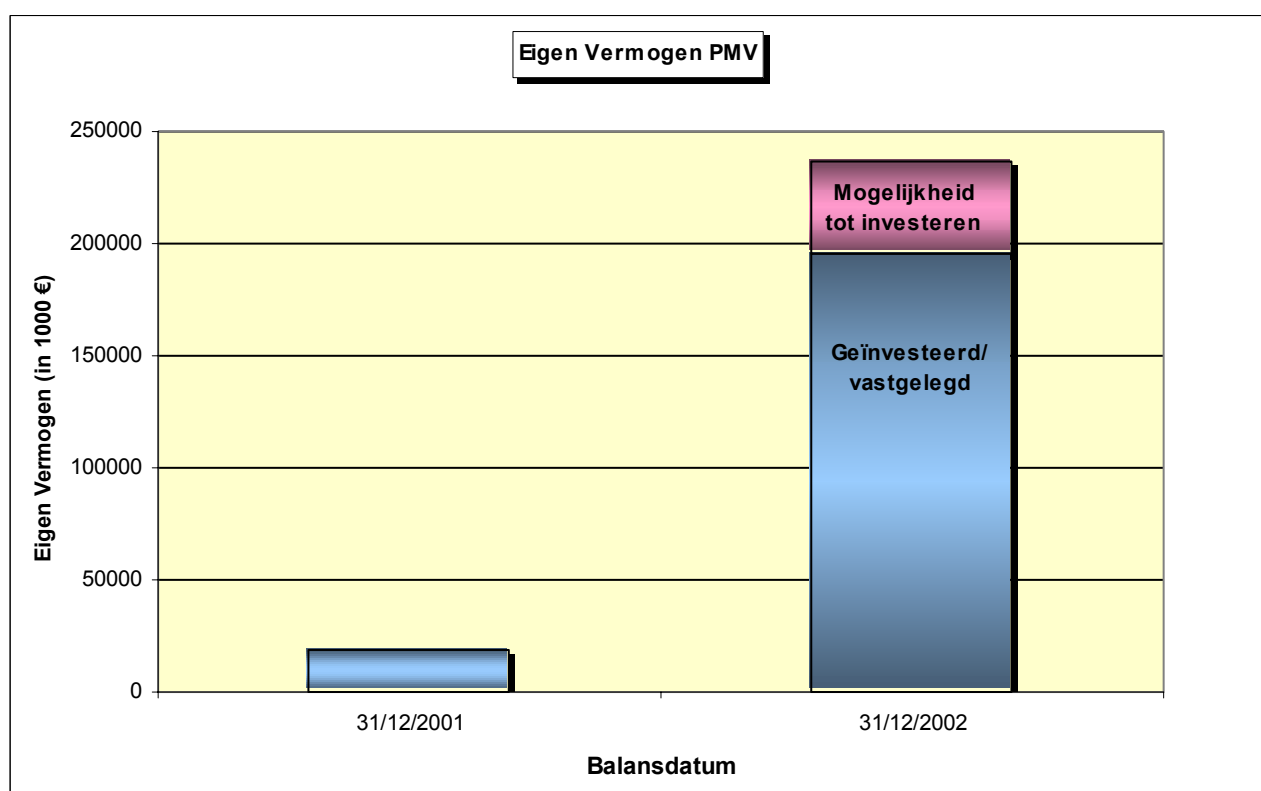
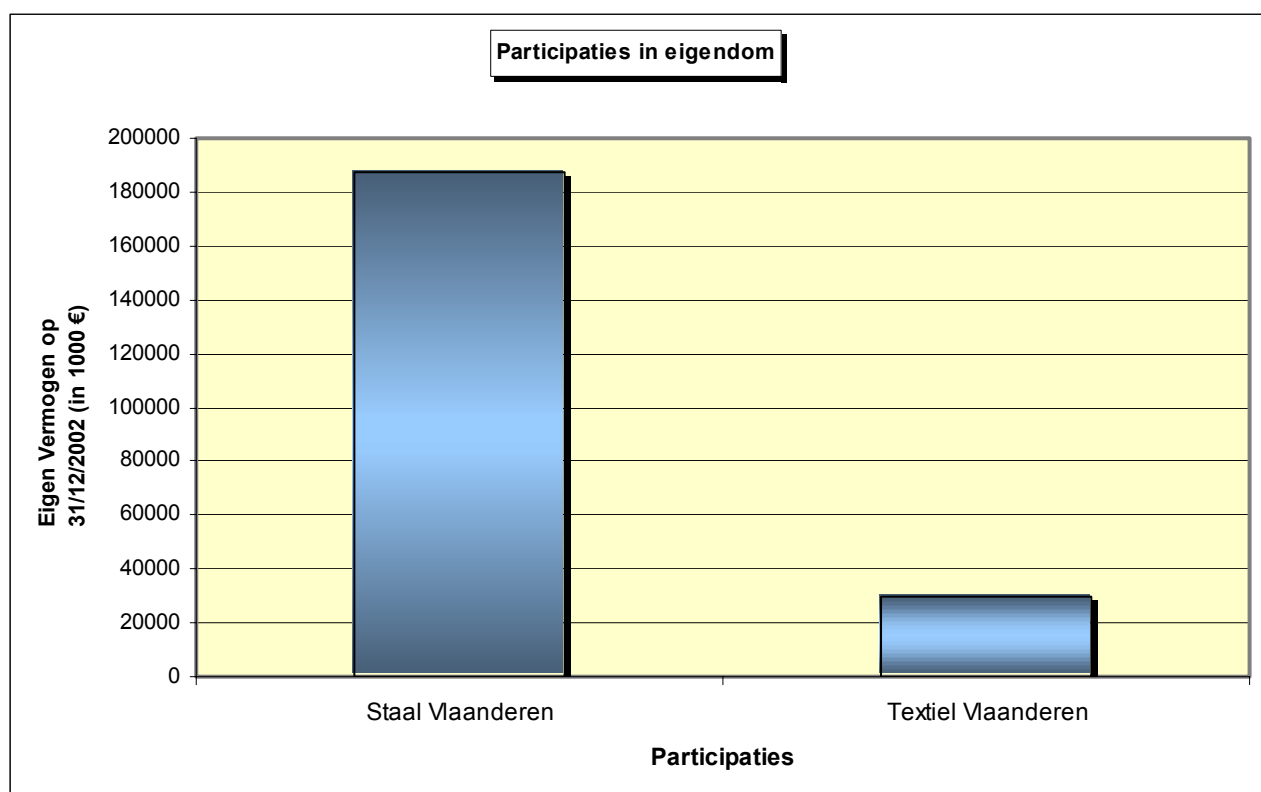
Deze globale studie is intussen afgerond en wordt medio 2003 ter beoordeling overgemaakt aan de Vlaamse regering. De studie reikt concrete aanbevelingen aan voor de kwalitatieve en kwantitatieve uitbouw van de spoorwegen en het openbaar vervoer in Limburg. Ook de grensoverschrijdende verbindingen met omliggende centra en regio's komen aan bod. Een gedetailleerd overzicht van de noodzakelijke investeringen is eveneens opgenomen.

Dirk VAN MECHELEN,

Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie

Bijlagen

Bijlage LRM: Toeristische hefboomprojecten

Hetgeen volgt is een overzichtstabel van de geselecteerde STAP-projecten

Project	Beslissing VR	Stand van zaken	Gereserveerde LRM-middelen (miljoen euro)	Positieve Tewerkstellingimpact (FTE)
Plinius te Tongeren	VR/PV/2002/31-punt 174 (Principiële goedkeuring door VR)	Er is een openbare aanbesteding lopende, zijnde een onderhandelinsprocedure met Europese bekendmaking, twee kandidaten dienen zich aan	16,5	Plus +/- 100
Oude stad Bokrijk	VR/PV/2002/31-punt 176 (Principiële goedkeuring door VR) VR/PV/2003/29-punt 26	Er is een openbare aanbesteding lopende, zijnde een onderhandelinsprocedure met Europese bekendmaking, twee kandidaten dienen zich aan	10,7	Plus +/- 150
Herkenrode	VR/PV/2002/31-punt 175 VR/PV/2003/16-punt 34 (Principiële goedkeuring door VR)	Definitieve goedkeuring Raad van Bestuur LISOM (€ 13,92 miljoen) voorgesteld voor beslissing aan Vlaamse regering.	17,4	Plus 15
Provinciaal GalloRomeins Museum	VR/PV/2002/31-punt 174 VR/PV/2003/09-punt 27 (Definitieve goedkeuring VR (€ 3,88 miljoen))	Definitieve goedgekeurd door Vlaamse regering en aangegane verbintenis.	4,5	Plus 12
Grenslandhallen	VR/PV/2003/29-punt 26	Definitieve goedkeuring Raad van Bestuur LISOM (€ 3,48 miljoen) voorgesteld voor beslissing aan Vlaamse regering.	-	Plus 25
Nationaal Park Hoge Kempen	VR/PV/2002/31 punt 123 VR/PV/2002/47 punt 82 Definitieve goedkeuring VR (€ 3 miljoen)	Definitieve goedgekeurd door Vlaamse regering en aangegane verbintenis.	8	Plus 5
Bipool Eisden-Lanklaar	VR/PV/2002/31 punt 123 VR/PV/2002/47 punt 82 (Principiële goedkeuring VR)	In onderzoek (MER en Provinciaal Ruimtelijk Uitvoerings plan)	20	Plus +/- 250
Beringen	Principiële goedkeuring VR - kaderbeslissing	In onderzoek (businessplan)	11,74	Plus +/- 150

Houthalen-Helchteren	VR/PV/2003/29-punt 26 (Principiële goedkeuring VR)	De gemeente houthalen committeert zich 100% voor de uitvoering van het concept familieattractiepark Midden-Limburg. De ruimtelijke juridische verankering is noodzakelijk teneinde de bestaande tewerkstelling te behouden (opmaak PRUP).	1,73	Het behoud van de bestaande tewerkstelling in Houthalen – Helchteren (campings en vakantiedorpen) 500
Totaal		€ 24,28 miljoen (definitief toegewezen LRM middelen)	90,57	1200

De Vlaamse regering besliste maximaal € 90,57 miljoen principieel voor alle geselecteerde STAP-projecten te voorzien (VR/PV/2002/31-punt168).

Het uitvoeren van de verschillende toeristische hefboomprojecten zal ca. 1200 fulltime equivalenten aan tewerkstelling en vooral bij vrouwen en laaggeschoolden voortbrengen. De LRM-middelen, toegewezen voor toerisme, zullen door het matching principe (1 op 1) een minimale investeringsimpuls teweegbrengen van € 200 miljoen. Actueel bedragen de LRM-middelen slechts ca. 35% van de totale investeringen.

Macro-economisch zijn de bestedingen in toerisme positief voor de handelsbalans (buitenlands bestedingen in de regio). Alsook zijn bovenstaande publieke investeringen verankerd in de regio, er is immers geen gevaar voor delokalisatie! Het toerisme wordt bedreven op de locatie waar men investeert!

De toeristische sector in Limburg is in de jaren negentig uitgegroeid tot een snel groeiende en belangrijke economische sector. Het aandeel van de directe toeristische tewerkstelling in de totale tewerkstelling in Limburg is in de periode van 1986 tot 1998 gestegen van 3.1% tot 4.7%. De groei van de toeristische tewerkstelling in Limburg is groter dan de gemiddelde groei van de totale Limburgse tewerkstelling. De directe werkgelegenheid groeit sinds 1995 jaarlijks gemiddeld met 3,4% of van 12 310 voltijdse arbeidsbanen in 1995 naar meer dan 14 000 in 1999. In diezelfde periode is de totale tewerkstelling in Limburg gestegen met jaarlijks +/- 1,1 %.

Evolutie 1986-1999 van de totale directe tewerkstelling in de sector toerisme in Limburg

	1995	1996	1997	1998	1999	Ev. '95-'99
RSZ (bezoldigde werkgelegenheid)						
Horeca (NACE 55,11;12;21-23;30;40)	7100	7631	7854	7987	8120	+14,4%
Restaurants en cafés	4650	5272	5556	5575	5576	+19,9%
Verblijfstoerisme	2450	2359	2298	2412	2544	+ 3,8%
Reisbureaus en Touroperators (NACE 63,3)	154	176	175	235	301	+95,5%
Toeristische en recreatieve dienstverlening	1120	1084	923	1299	1444	+28,9%
Totaal bezoldigde werkgelegenheid	8374	8891	8952	9521	9865	+17,8%
RSVZ (zelfstandigen)						
Horeca	3099	3242	3340	3324	3254	+5,0%
Ondernemingen voor vermakelijkheden	837	841	841	874	884	+5,6%
Totaal zelfstandigen	3936	4083	4181	4198	4138	+5,1%
Algemeen totaal	12310	12974	13133	13719	14003	+13,7%

De toeristische sector stelt voornamelijk vrouwen en laaggeschoolden te werk.

RSZ, 1998	Manhandarbeid	Vrouwhandarbeid	Manhoofdarbeid	Vrouwhoofdarbeid
Hotels	220	305	32	49
Ander verblijf	358	1067	129	252
Restaurants	1316	2507	45	94
Cafés	817	776	10	10
Reisbur.	15	6	54	160
Overige	274	200	357	468
Totaal	3000	4861	627	1033

Bron: RSZ, RSVZ, verwerking Toerisme Limburg - GOM

transnationale Universiteit Limburg

Project	Beslissing VR	Stand van zaken	Gereserveerde LRM-middelen (miljoen euro)	Toegewezen LRM-middelen (miljoen euro)	Positieve Tewerkstelling impact (FTE)
transnationale Universiteit Limburg	VR/PV/2002/31-punt 169	Lisom heeft bij brief van 18 september 2003 aan de Vlaamse regering voorgesteld om een eerste schijf van € 2,6 miljoen impulsfinanciering voor onderzoek vrij te maken.	55,9 waarvan 34,1 onmiddellijk en 21,8 na evaluatie na 5 jaar		+/- 60

Tewerkstelling onderzoeksactiviteiten:

Het businessplan van de tUL voorziet voor de uitbouw van de onderzoeksactiviteiten in de eerste periode van 5 jaar een impulsfinanciering van € 13 miljoen. De tUL zal als onderwijs- en onderzoeksinstelling volgens het businessplan na 5 jaar volgende extra tewerkstelling in Hasselt-Diepenbeek genereren:

School voor levenswetenschappen: 37,6

School voor ICT/kennistechnologie: 17,4

Logistieke ondersteuning (10 %) : 5,5

Totaal: 60,5

Na positieve evaluatie na 5 jaar is nog € 21,8 miljoen als impulsfinanciering voor onderzoek toegewezen. In deze fase komt de tUL op kruissnelheid en zullen de rechtstreekse tewerkstellingseffecten nog belangrijker zijn.

Na de startfase mag worden verwacht dat het onderzoek leidt tot additionele economische activiteit via spin-offs.

Het businessplan van de tUL voorziet dat de onderzoeksactiviteiten na 10 jaar dankzij de impulsfinanciering zodanig zullen zijn uitgebouwd dat de desbetreffende onderzoekscentra hun activiteiten minstens op peil zullen houden met zelf verworven middelen en hun personeelsaantal minstens zullen behouden of nog zullen vergroten.

Het businessplan voorziet eveneens in de bouw van infrastructuur voor een bedrag van € 21,1 miljoen. Ook deze bestemming heeft belangrijke tewerkstellingseffecten.

Studieopdrachten afval en water

Project	Beslissing VR	Stand van zaken	Gereserveerde LRM-middelen (miljoen euro)	Toegewezen LRM-middelen (miljoen euro)	Positieve Tewerkstelling impact (FTE)
Studie Afval	VR/PV/2002/31-punt 168	Lisom heeft bij brief van 20 en 23 juni 2003 (U/LISOM/20030071 en U/LISOM/20030072) aan de Vlaamse regering het studierapport afgeleverd.	0,5*		
Studie water	VR/PV/2002/31-punt 168	Lisom heeft bij brief van 6 februari 2003 (U/LISOM/20030017) aan de Vlaamse regering het studierapport overgemaakt.	0,5*		

* € 0,5 miljoen voor beide opdrachten samen

M.b.t. het Limburgs afval stelt Lisom voor een voorbehandelingsinstallatie voor het verwerken van huishoudelijk en bedrijfsafval te bouwen in Genk-Zutendaal voor de verwerking van 150.000 ton. De bouw en de exploitatie zullen belangrijke tewerkstellingseffecten genereren.